Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 39 (20. 306) • 1989 йил 16 февраль, пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитетида учрашув

Партиянинг жамиятимиз ҳаётини революцион қайта қуриш йўли умумхалқ мададига таянмоқда. КПСС меҳнаткашларнинг овозига эътибор билан қулоқ солиб, социализмни янгилаш тарихий программасини ўз меҳнати, конкрет ишлари ва социал активлиги билан қўллаб-қувватлаётган ҳамда амалга ошираётган кишиларнинг — ишчилар синфининг фикрига алоҳида аҳамият бермоқда.

14 февраль куни КПСС Марказий Комитетида мамлакат ишчилар синфининг вакиллари, саноат, қурилиш, транспорт турли тармоқлари меҳнатчилари билан учрашув бўлиб ўтди. Улар Москвага барча иттифоқдош республикалардан, Ватанимизнинг ҳамма регионларидан келганлар.

Учрашувда **М. С. Горбачев, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов** ўртоқлар қатнашдилар.

Учрашувни КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачев кириш сўзи билан очди.

Сўзга чиққан Магнитогорск металлургия комбинатининг пўлат эритувчиси В. И. Наумов, Волгоград пўлат сим-арқон заводининг ишчиси А. Е. Алиференко, «В. И. Ленин номли Минск трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг асбобсоз слесари А. С. Шаранович, «Ленинград металл заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси йиғувчи слесарлари бригадири В. С. Чичеров, Москва қурилиш комитети 1-«Мосстрой» трести комплекс бригадасининг бошлиғи В. А. Затворницкий, «Ўроқ ва Болға» Харьков моторсозлик заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг слесари А. Г. Гринченко, Клайпедадаги «Балтия» кемасозлик заводи кемасозлари бригадири К. М. Ашмонас, Череповецк металлургия комбинатининг слесари Ю. В. Архипов, Москва шаҳридаги «Силуэт» ишлаб чиқариш бирлашмаси ательесининг мастери Е. К. Малькова, ВЛКСМ 40 йиллиги номли Тирасполь тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси бригадири В. Н. Величко, «Уралмаш» оғир машинасозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси Урал заводи токарлари бригадири А. М. Королев, «Мегионгазстрой» трести комплекс бригадасининг бошлиғи Н. П. Нежданов, «Таллинстрой» тресті қурилиш бошқармасининг бригадири В. А. Саар, Химки юк автотранспорт корхонасининг шофери С. Н. Сисоев, Ригадаги «Латвия» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси мастери Н. Л. Ножинская, «Трехгорная мануфактура» комбинатининг директори Н. А. Балановская, Рязандаги электрон асбоблар ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори Е. И. Фомин, Тошкент тепловоз депосининг машинисти Ҳ. А. Исамуҳамедов, Душанбе шойи комбинатининг ишчиси И. Р. Нозимова, Воронеждаги оғир экскаваторлар ишлаб чиқариш бирлашмаси фрезерчиси В. Ф. Литвинов, Жамбулдаги «Химпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори М. Д. Отабоев, «Южкузбассуголь» ишлаб чиқариш бирлашмаси (Кемерово области) «Новокузнецкая» шахтаси кон ишчилари бригадири В. Ф. Бардишев, Москвадаги И. А. Лихачев номли автозаводнинг йиғувчи-слесари Н. М. Пятчиц, Амур машинасозлик заводи ишчиси С. Ф. Матюшенко, Москвадаги ҳисоблаш-аналитик машиналар заводи ишчиси В. В. Пушкарев, «Экибастузуголь» бирлашмаси «Богатирь» конининг бригадири В. Ж. Мукишев, «Куйбишевнефть» бирлашмасининг бурғулаш мастери И. Г. Феклов, Харьков уйсозлик комбинатининг бригадири А. И. Марченко, «Союзгидроспецстрой» бошқармасининг проходкачиси Ю. К. Шульга, «Печенганикель» комбинатининг бригадири А. И. Середич, «Фосфорит» ишлаб чиқариш бирлашмасининг аппаратчиси Т. Ф. Гаврилова, Чирчиқдаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг аппаратчиси А. С. Қосимхўжаев, Иркутск алюминий заводи электролизчиси Г. Г. Силкин, Қозон трамвай-троллейбус бошқармасининг трамвай ҳайдовчиси Ф. Г. Фахриева, «Гродножилстрой» ишлаб чиқариш бирлашмаси монтажчилари бригадири А. А. Ханевич, «Астраханбургаз» трестининг кранчиси В. В. Андриевский, Ригадаги «Автоэлектроприбор» заводи электриклари бригадири Н. А. Стакла қайта қуришнинг бориши тўғрисида, янгилаш жараёнини тағин ҳам кучайтириш ва чуқурлаштириш йўллари ҳақида ўз мулоҳазаларини айтдилар.

Учрашув охирида М. С. Горбачев нутқ сўзлади.

Учрашув ҳақидаги батафсил ҳисобот матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

• 26 март — СССР халқ депутатлари сайлови куни

САЙЛОВЧИЛАР ҲУЗУРИДА

612-Тўрткўл территориал сайлов округидан СССР халқ депутатлигига номзод Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов билан сайловчиларнинг учрашуви манфаатдорлик билан, ишчанлик руҳида ўтди. Номзоднинг ишончли вакили — Тўрткўл йигирув-тўқув фабрикасининг директори И. Машарипов йиғилиш аҳлини унинг таржимаи ҳоли билан таништирди.

Сўнгра К. С. Саликов ўзининг сайловолди программасини баён этди. У регионддаги бирмунча ўткир муаммоларни — озиқ-овқат, уй-жой, экология муаммоларини ҳал этиш йўлларини қандай тасаввур қилишини сайловчиларга гапириб берди, ўзининг СССР Олий Совети Иттифоқ Совети составидаги депутатлик фаолияти билан йиғилиш аҳлини таништирди.

Элликқалъа районида ҳам К. С. Саликовнинг сайловчилар билан учрашуви бўлиб ўтди.

* * *

Ўзбекистон ССР Қизил Ярим ой жамиятининг активлари СССР Қизил крест ва Қизил Ярим ой жамиятлари союзидан СССР халқ депутатлигига номзод, Қизил крест Ставрополь ўлка комитетининг раиси Н. С. Дяденко билан учрашдилар.

У ўз программасини баён этиб, депутатнинг бурчи — демократия принципларига қатъий амал қилишдан иборат, деб таъкидлади. Н. С. Дяденко ўзи мамлакат давлат ҳокимияти олий органига сайланган тақдирда хотин-қизлар меҳнати ва турмушини яхшилашга катта эътибор беражагини айтди. Хусусан, у аёлларга туққандан кейин пул тўланадиган отпускани узайтириш ва ёлғиз оналарга болалари учун нафақани оширишни таклиф этади. Совет кишиларини, айниқса, ёшларни раҳм-шафқатлилик ҳамда атроф-муҳитга эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш масалалари ўртага қўйилди.

(ЎзТАГ).

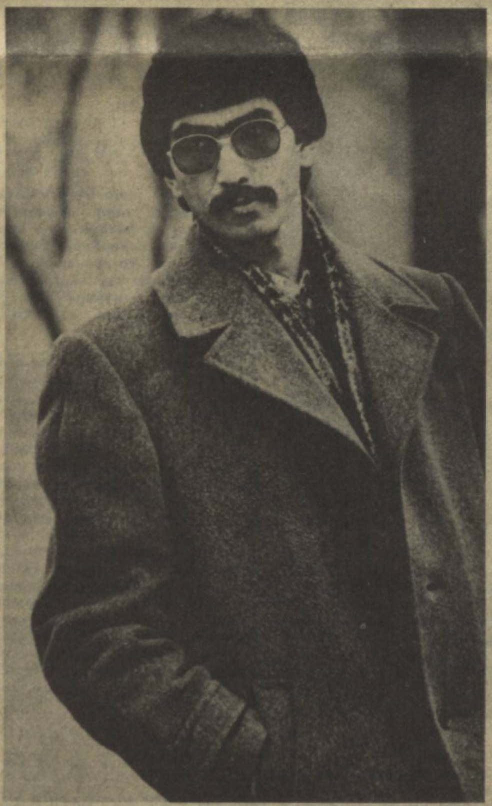

НОМЗОДЛАР РЎЙХАТГА ОЛИНМОҚДА

Округ сайлов комиссиялари қуйидагиларни СССР халқ депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олдилар:

578-Бухоро территориал сайлов округидан — Сафаров Юсуф Одинаевич, 1953 йилда туғилган, Бухоро районидаги Усмон Юсупов номли колхоз механизатори;

593-Гулистон территориал сайлов округидан — Оқилбоев Абдураҳмон, 1935 йилда туғилган, Мирзачўл районидаги Абай номли совхоз-техникумнинг директори; Бекпўлатова Гулчеҳра Иноятовна, 1955 йилда туғилган, Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги номли Гулистон тикувчилик фабрикасининг тикувчи-мотористи;

607-Марғилон территориал сайлов округидан — Жўрабоева Тожихон, 1953 йилда туғилган, Тошлоқ район марказий касалхонасининг врачи.

(ЎзТАГ).

Пўлатжон Алимович Охунов Андижон область Москва район Шаҳрихон шаҳридаги 4-ўрта мактаб директори ўринбосари. У СССР халқ депутатлигига ВЛКСМ Марказий Комитетидан номзод қилиб кўрсатилган.

СУРАТДА: П. Охунов.
Л. ГУСЕЙНОВ фотоси.

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

14 февраль куни Москвада, Союзлар уйида СССР халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Львов область 491-Стрий территориал сайлов округи округ сайлов комиссиясининг раиси В. В. Лесняк ва Доғистон АССР 525-Ленин миллий-территориал сайлов округи округ сайлов комиссиясининг секретари М. А. Магомедовнинг, шунингдек Марказий сайлов комиссияси аъзоси Н. А. Читанаванинг СССР халқ депутатлари сайловига тайёргарлик юзасидан ана шу комиссиялар олиб бораётган ишлар ҳақидаги ахборотлари тингланди. Округ сайлов комиссияларига сайловолди тадбирларини ва аввало депутатликка номзодларнинг меҳнат коллективлари ва истиқомат жойларида сайловчилар билан учрашувларини ўтказиш ишларини кучайтириш, сайлов кампанияси давомида номзодларга сўзга чиқиш учун баравар имкониятларни таъминлаш тавсия этилди. Сайлов тўғрисидаги Қонунни кенг тушунтириш, сайловолди тадбирларини ўтказиш чоғида рўй-ростлик ва ошкораликка эришиш лозим.

Колхозлар Иттифоқ кенгашининг раиси И. И. Кухарь, ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамияти марказий кенгаши раисининг ўринбосари Е. Л. Егоричев, Марказий сайлов комиссияси аъзолари В. П. Денисов ва В. П. Провотороловларнинг СССР халқ депутатлигига номзодларнинг ана шу жамоат ташкилотлари аъзолари билан учрашувини ташкил этиш тўғрисидаги ахборотлари муҳокама қилинди. Комиссия колхозлар Иттифоқ кенгашига ҳамда ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамияти марказий кенгашига СССР халқ депутатлигига номзодлар билан учрашувлар амалий, ишчанлик муҳитида ўтишига эришишни тавсия қилди. Халқ депутатлигига номзодлар билан учрашув чоғида айтилган таклифлар ва мулоҳазаларни пухта ҳисобга олиш, бу ҳақда депутатлар сайловини ўтказиш чоғида жамоат органларининг аъзоларига маълум қилиш, халқ депутатларига наказларни умумлаштиришга алоҳида эътибор бериш зарурлиги таъкидланди.

Марказий сайлов комиссияси халқ депутатлигига номзодларнинг ишончли кишилари харажатларини қоплаш тартибини белгилади. Сайловга тайёргарлик билан боғлиқ баъзи бошқа масалалар кўриб чиқилди.

Комиссия мажлисида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов, СССР Олий Совети Президиуми Секретари Т. Н. Ментешашвили, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси Ю. Н. Хрестораднов, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, оммавий ахборот воситаларининг вакиллари қатнашдилар.

(ТАСС).

ЭНГ СЎНГГИ СОЛДАТ

Афғонистондаги совет қўшинларининг чекланган қисмлари Ватанга қайтиб келишди

Суратларда: 1. Чекланган совет қўшинлари қисмининг қўмондони, генерал-летейнант Б. В. Громовни ўғли кутиб олаётир. 2. Афғонистондан қайтаётган сўнгги совет жангчилари.

И. ХЎЖАЕВ ва Б. ЮСУПОВ телефотолари (ЎзТАГ).

Термиз, 15 февраль (ЎзТАГ мухбирлари Е. Величанская, И. Ҳисомов). Бу кун тарих дарсликларига киради. Бугун интернационалчи-жангчилар сафи олдида Афғонистондаги совет қўшинлари чекланган қисмларининг қўмондони генерал-лейтенант Б. В. Громов СССР Мудофаа министрлиги раҳбариятининг вакили армия генерали Н. И. Поповга Афғонистондан армия бўлинмаларини олиб чиқиш батамом тугалланганлиги тўғрисида ҳисоб берди.

Ушбу воқеани ёритаётган кўпдан-кўп журналистлар афғон шаҳри Хайратон билан совет шаҳри Термизни боғлаб турган, Амударё устига қурилган 960 метрлик кўприк устидан қайси совет жангчиси энг охирида ўтганлигини билишни истар эдилар. Воқеа бундай бўлди. Пешинга яқин афғон соҳилидан совет соҳилига иккита сўнгги батальон, штаб офицерлари ўтдилар. Колонна охирида эса қўмондоннинг ўзи — Совет Иттифоқи Қаҳрамони Б. В. Громов келарди. У Афғонистонда бундан буён совет солдати йўқлигига шахсан ишонч ҳосил қилди. Б. В. Громов кўприкда бронетранспортердан тушиб чегарани пиёда кесиб ўтди. Бу ерда уни ўғли, Саратовдаги мактабнинг саккизинчи синф ўқувчиси Максим биринчи бўлиб кутиб олди. Амударё қирғоғида совет жангчиларини минглаб одамлар — Термиз аҳли, ҳарбийлар, солдатлар ва офицерларнинг қариндошлари, совет ва чет эл журналистлари кутиб олдилар. Тантанали митинг бўлди.

Интернационалчи-жангчиларни Сурхондарё область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов, армия генерали Н. И. Попов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев, Улуғ Ватан уруши ветерани, уруш ва меҳнат ветеранлари область кенгашининг раиси А. Р. Исмоилов қутладилар. Валерия Григоревна Сергачева нутқи одамларни ҳаяжонга солди. Колоннадаги биринчи зирҳли машинада қисм байроғи ёнида бугун шу аёлнинг ўғли, лейтенант Алексей Сергачев қайтиб келди.

СССР мудофаа министрининг Афғонистондан бугун қайтиб келган барча солдат ва офицерларни қўл соат билан мукофотлаш тўғрисидаги буйруғи ўқиб эшиттирилди. Ҳарбий таомилга кўра мукофот топширилаётганида жангчи сафдан чиқиб, бошлиқ олдига келади. Бу гал ана шу тартибга риоя этилмади. Генераллар, республика раҳбариятининг вакиллари солдатларнинг қўлини қисиш ва совғани топшириш учун саф ёнига келдилар...

Жангчилар минбар олдидан шаҳдам қадам ташлаб ўтдилар, салют берилди.

Кутиб олиш маросимида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский қатнашди.

Шундай қилиб бундан тўққиз йил муқаддам Афғонистон қонуний ҳукуматининг илтимосига кўра ва мамлакатларимиз ўртасидаги шартномага мувофиқ, совет қўшинларининг чекланган қисмлари жанубдаги қўшни мамлакат территориясига кирган эди. Шу йиллар мобайнида халқимиз Афғонистонни ўйлаб дили ўртанди, бағри куйди. Ўша кезлар мамлакат раҳбарияти тўғри иш тутдими деб, олимлар, сиёсатчилар, ҳарбийлар, хуллас, барча одамлар бундан буён шу ҳақда кўп мулоҳаза юритиб баҳслашадилар. Кўпдан-кўп жавоблар орасида аниқ-равшан ва оддий жавоб бор: биз интернационал бурчимизни бажардик. Афғонистондаги ўт-олов ичидан чиққан неча ўн минглаб йигитлар интернационалчи-жангчи деган ном билан ҳақли равишда фаҳрланадилар.

Совет халқи «дарёнинг нариги томонида» ҳалок бўлган минглаб аскар хотирасини муқаддас деб билади.

Айни вақтда ана шу тўққиз йил шуни кўрсатдики, ҳозирги дунёда сиёсий муаммоларни ҳарбий йўл билан ҳал этиш мумкин эмас. Ўша машҳур ашуладаги «Бетинг қурсин, қора хат, нега шумқадамсан?» деган саволга жавоб бериш мушкул.

Бундай жавоб берилди. «Қурол иродасидан ташқари иродада қуроли ҳам бор, — деди яқинда Исломободда гапириб СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе. — Бу мулоқат истагидаги ва тинчлик истагидаги иродадир». Совет ва афғон раҳбариятлари ана шундай иродани намоён этдилар. Бу янгича сиёсий фикрлаш намунасидир. СССР Женева битимларига оид ўз мажбуриятларини сидқидилдан бажармоқда. Совет қўшинлари уйларига қайтиб келишди. М. С. Горбачев БМТ Бош Ассамблеясининг яқинда бўлиб ўтган сессиясида нутқ сўзлаб, Афғонистондаги муаммоларни тинч йўл билан бартараф этиш учун ўз зиммасига кафолат олган мамлакатлар, яъни СССР, АҚШ ва Покистон урушаётган томонларга қурол-яроғ етказиб беришдан воз кечишсин, деб таклиф этди. Шериклар бу таклифга жавоб беришгани йўқ...

«Афғонистон учун ҳал этувчи ҳозирги дақиқада ер юзидаги тинчликсевар кучлар қуролланган афғон оппозициясини можарони авж олдиришдан воз кечишга мажбур қилиш учун имкони борича кўп куч-ғайрат сарфлашлари керак, — дейилади Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилотининг баёнотида. — Оппозиция урушни тўхтатиш учун мавжуд имкониятдан фойдаланиши, зўравонликдан воз кечиши ва тинчлик ўрнатилишига ўз ҳиссасини қўшиши керак. Барча томонлар Женева битимларига тўла риоя қилишганидагина Афғонистон диёрида хавфсизлик ва миллий ярашни таъминлаш мумкин».

Бутун жаҳон ҳамжамияти афғон халқига ёрдам беришга тайёрдир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти республикага озиқ-овқат ва бошқа зарур товарлар ортилган дастлабки карвонларни жўнатди. Ана шундай карвонларнинг бирига мужоҳиддинлар ҳужум қилиб, талаб кетишди... Мамлакатимиз ҳам ўзининг жанубдаги қўшнисига тинч ёрдам кўрсатиш ҳажмини камайтираётгани йўқ. Ҳар куни Қобул озиқ-овқат ва дори-дармон ортилган қудратли «Ил-76» транспорт самолётларини қабул қилиб олмоқда. Кунига 35 тагача ана шундай совет самолётлари Кобул аэропортига қўнмоқда, юклар автоколонналарда ҳам етказиб беріляпти.

Совет чегарасидан Кобул бўсағасигача тортилган магистрал ёнилғи қувури ишлаб турибди, совет жангчилари бу магистрални афғон дўстларига топширдилар. Афғон халқига ва унинг қуролли кучларига 180 дан кўпроқ ҳарбий шаҳарчалар топширилди, бу шаҳарчаларда моддий-техника комплексига кирадиган бинолар ва иншоотлар, уй-жойлар, ошхоналар, медицина бинолари ва ускуналари, нон заводлари бор. Уларнинг қиймати қарийб 660 миллион сўмга баробардир.

Совет жангчилари Афғонистонда бўлган кезларида 150 га яқин мактаб, лицей, билим юрти, болалар боғчалари биноларини, 400 дан кўпроқ уй-жой, 30 касалхона ва 35 мачит, 150 километрли суғориш шохобчалари, ўнлаб қудуқлар ва скважиналарни қурдилар ва ремонт қилдилар.

Ўзбекистоннинг ва Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларнинг бир қанча областлари Афғонистондаги вилоятларни оталиққа олдилар, дўстларга беминнат ёрдам бердилар.

Афғонистонда биз ҳарбий ғалабага интилганимиз йўқ, йигитларимиз ўз зиммаларидаги вазифани шараф билан ўтадилар. Тўққиз йил мобайнида улар дўст халқ диёрида исёнчиларнинг бебошлик қилишларига йўл қўймадилар. Биз Афғонистонда қон тўкилиши тўхтатилиши учун барча шароитларни яратдик. Шунинг учун ҳам мардона туриб: совет қўшинларининг Афғонистондан батамом олиб чиқиб кетилиши қайта қуришимизнинг ғалабасидир, дея оламиз.

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

СССР Женева битимларига мувофиқ равишда аниқ ҳаракат қилиб, совет қўшинларини Афғонистондан олиб чиқиб кетиб бўлди. Бу мамлакатда биронта ҳам совет солдати қолмади.

Совет Иттифоқи билан Афғонистон Республикаси илгари Женева битимларини имзолай туриб, шунга асосланишган эдиларки, унда қатнашувчи барча томонларнинг битимларга доир мажбуриятларини аниқ-пухта рўёбга чиқаришлари бир-бирига қарши курашаётган афғон гуруҳлари ўртасида узоққа чўзилган можарони тўхтатиш учун ишончли асосни вужудга келтириши, афғонлар диёрида тинчликни тиклашга ва умуман регионддаги вазиятни барқарор қилишга кўмаклашиши мумкин ва лозим.

Совет Иттифоқи ва Афғонистон Республикасининг амалий йўли афғонлар диёрида қон тўкишни тўхтатиш ҳамда барча томонларнинг ва можаро қатнашчиларининг ҳаққоний манфаатларини эътиборга олувчи ўзаро мақбул ён босишларини излаб топиш учун барча имкониятларни яратди.

Афғонистон Республикаси ҳукумати миллий яраш программасини олға сурди. Бу ҳукумат ҳамма мамлакатлар билан яхши қўшничилик муносабатларида бўлган қўшилмаган ва бетараф давлат сифатида Афғонистонни қайта тиклаш кераклигини ёқлаб чиқди. Совет Иттифоқи бу ғоят муҳим ташаббусларга тўла тушуниб муносабатда бўлди ва уларни қўллаб-қувватламоқда, чунки барқарор ва равнақ топаётган Афғонистоннинг мавжудлиги бизнинг манфаатларимизга ҳам мос бўлиб тушади.

Афғонистондаги аҳволнинг қандай таркиб топиши кўп жиҳатдан Женева битимларининг бошқа қатнашчилари Совет Иттифоқидан ва Афғонистон Республикаси раҳбариятидан ўрнак олиш-олмасликларига, Покистон ва Эрон территорияларида туриб иш кўраётган қуролли оппозиция масъулиятни ҳис этиб, ҳаддан ошиш-ошмаслигига, фақат зўравонлик категорияларидан фикр юритмаслик қобилиятини намоён этиш-этмаслигига боғлиқдир. Агар оппозицияга оқилона фикр юритиш принципи эътибори билан ёт бўлмаса, унинг биродаркушликни давом эттириб, очиқ эшикка бостириб киришининг ҳожати йўқлиги ҳозир ҳар қачонгидан кўра равшандир, чунки афғонлар олдида турган муаммоларни музокаралар столи атрофида ҳал этиш мумкин.

Афғонистондаги вазиятнинг бундан буёнги ривожи миллий тотувлик ва кенг коалицион асосда ҳукумат тузиш йўлидан, яъни БМТ Бош Ассамблеяси 43-сессиясининг тегишли резолюциясида кўзда тутилганидек давом этадими ёки мамлакатда ва унинг теварагида уруш ҳамда кескинликни авж олдириш йўлидан борадими — бу кўп жиҳатдан бутун кейинги йиллар мобайнида қуролли оппозицияни рағбатлантириб, бунинг учун уни қурол-яроғларнинг тобора нозик системалари билан таъминлаб келган кимсаларга боғлиқдир. Совет Иттифоқи бирбирига душман афғон гуруҳлари ўртасида ўт очишни дарҳол тўхтатиш ва айни вақтда барча мамлакатларнинг, шу жумладан, СССР ва АҚШнинг Афғонистонга қурол-яроғлар етказиб беришини тўхтатиш тўғрисидаги ўз таклифини таъкидлайди.

Шу нарса мутлақо равшанки, ҳозирги шароитда, Совет қўшинлари Афғонистондан олиб чиқиб кетилгандан кейин Покистон зиммасига алоҳида масъулият юкланади, у Женева битимлари юзасидан зиммасига олган мажбуриятларга қатъий риоя этиши ва Афғонистоннинг ички ишларига аралашиш учун ўз территориясидан фойдаланилишига йўл қўймаслиги керак.

Покистон раҳбариятининг айрим вакиллари келгусида қандайдир Покистон — Афғонистон конфедерациясини тузиш эҳтимоли тўғрисида бераётган баёнотларини ҳам Совет Иттифоқидагилар эътиборсиз қолдира олмайдилар. Бу хилдаги сафсатабозликлар амалда Афғонистон халқининг суверен ҳуқуқларини тўғридан-тўғри камситишга қаратилгандир.

Дунёнинг турли регионларида тинчлик ўрнатишдек бой тажрибага эга бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Афғонистонда рўй бераётган жараёнларга ижобий тус бағишлашда катта роль ўйнаши лозим. Афғонистонга иқтисодий ёрдам ва инсонпарварлик ёрдами бериш борасида ишлаб чиқилган программалар Афғонистон диёрида тинчликни қарор топтириш ишига у қўшган конкрет ҳиссадир. Ана шу ёрдам механизми мумкин қадар тезроқ ва чаққонроқ кенгайиб бориши муҳимдир.

Қочоқлар муаммоси Афғонистон учун ғоят жиддий бўлиб қолмоқда. Сиёсий қарашларидан қатъи назар барча афғонларни шу муаммо ташвишлантирмоқда. Аммо уни ўт очишни тўхтатмай туриб, ҳал этиш мумкин эмас. Урушни тўхтатган тақдирдагина қочоқларнинг қайтиб келиши учун Женева битимларида баён этилган имкониятларни рўёбга чиқаришга муваффақ бўлинади.

Совет Иттифоқи Совет — Афғонистон иқтисодий ҳамкорлиги тинч ҳаётга ўтишга кўмаклашиб, ҳозирги босқичда ҳам, шунингдек, Афғонистондаги вазиятни ҳар жиҳатдан бартараф этишга эришилгандан кейин ҳам халқларимизнинг манфаатларига хизмат қилавериши учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма ишларни қилишга тайёрдир. Бизнинг бундай тайёрлигимиз Совет Иттифоқининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти орқали Афғонистонга кўп томонлама ёрдамда фаол иштирок этаётганида ҳам намоён бўлмоқда.

Совет Иттифоқи холис ният билан ва Афғонистон раҳбарияти билан келишиб, Афғонистондан чиқиб кетар экан, Афғонистондаги вазиятнинг тинч ва ҳар жиҳатдан бартараф этилишига бундан буён ҳам кўмаклашаверади.

Афғон халқи тинчлик ва тотувлик йўлини танлаб олишига ишонамиз, чунки фақат шу йўлгина қон тўкилишига чек қўяди ва қадимий Афғонистон диёрида осойишталик ўрнатилишига кўмаклашади.

ДИРЕКТОР ТАНЛАШ

ёки урганчлик «ўжар» ҳайдовчилар янги бошлиқ сайлашгани-ю ва ундан кейинги ўйлар

Урганчдаги 13-автобус парки коллективи зиммаларидаги вазифани баҳоли қудрат бажариб келяпти. Топшириқлар уддаланяпти, меҳнат унумдорлиги ошяпти. Ҳатто ўтган йили оз бўлсада, фойда билан чиқилди. Яна бир муҳим жиҳат — меҳнаткашлар томонидан коллектив номига билдирилаётган шикоятлар анча камайди. Лекин бундай секин силжишлардан на ҳайдовчилар, на йўловчилар мамнун.

Негаки, ишда туб бурилиш рўй бергани йўқ. Намунали хизмат кўрсатиш, қатнов графигига қатъий риоя қилиш, замонавий техника янгиликларини жорий этишда сусткашлик бор. Энг ачинарлиси қўшиб ёзиш, ҳисоботларни чалкаштириш, йўловчиларни билетсиз ташиш ҳоллари учраб турибди.

Ҳолбуки, корхона тўрт йилдан буён ўз фаолиятини қайта қуриб келяпти, тўла хўжалик ҳисоби талаблари асосида ишлаётганига 2 йил бўлди. Бироқ давр талабига мос тадбирларнинг амалий натижаси унча сезиларли эмас. Бунинг сабаби нима?

— Жуда оддий, — дейди автопарк ҳайдовчиси А. Қурбонов. — Коллективимизда сўз кўп-у, амалий натижа оз. Ҳамон эскича фикрлаш, масъулиятсизлик, расмиятчилик. Ташаббускорлик, жонкуярлик, янгича ишлашга интилиш кам.

— Биласизми, бунга ким кўпроқ айбдор? — деди токарь С. Комилов. — Биринчи галда бу директоримиз Илҳом Матчоновга дахлдор. У коллективга оқилона раҳбарлик қилолмаяпти, давр талаби руҳида ишлашга йўл бермаяпти.

Бу фикрлар тажрибали икки транспортчининг шахсий қарашларими ёки умумий позициянинг ифодасими? Ушбу савол жавобсиз қолмади. Корхона директорини сайлашга бағишланган йиғилишда ҳамма гаплар очиқ айтилди.

... Автобус парки коллективи ўз қадрдон корхонасини бошқариш рулида ишчан, талабчан, янгиликка ўч ва камтарин киши туришини истарди.

«Ким директор бўлишни хоҳлайди?» деган мазмунда эълон пайдо бўлгач, конкурс комиссиясига уч ариза тушди. Комиссия уларнинг икки нафарини — директор И. Матчонов шу паркда эксплуатация бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлаётган Б. Камолов номзодини лойиқ деб топди. Бўлим бошлиғининг сайловда қатнашишига коллективнинг рухсати зарур эди. Шундай бўлса-да, эълонлар тахтасига иккаласининг ҳам таржимаи ҳоли, программалари осиб қўйилди. Бундан қатъий назар, масаланинг ечими аниқдай туюларди. Директорликка даъвогар битта — ишлаб турган директорнинг ўзи. Устига-устак, унинг номзодини юқори органлар ҳам қўллаб-қувватлаб турарди.

Сайлов ўтказилиши белгиланган кунга бир ҳафта қолганида кутилмаган ҳол юз берди. Паркнинг 26 ҳайдовчиси Хоразм область ва Урганч шаҳар партия комитетларига ариза билан мурожаат қилишди. Улар корхона раҳбарлигига номзод сифатида область хўжалик ҳисобидаги автовокзал бошлиғи П. Абдалов, область савдо бошқармаси автокорхонаси директори Ш. Назаровларнинг сайловда қатнашишини талаб қилишган эди. Табиийки, бундай пайтда одатдаги савол туғилади: бу талаб бир гуруҳ кишиларнинг хоҳишими ёки коллективнинг истагими? Буни аниқлаш учун корхонага шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари Б. Шпанько, халқ контроли комитетининг раиси Қ. Жуматовлар ташриф буюришди. Улар хат йўллаганлар билан бирга, юзга яқин кишини ҳам тўплаб суҳбат ўтказишди. Йиғилишга Абдалов ва Назаровлар ҳам таклиф қилинди.

Коллективнинг талаби жиддийлиги сезилиб турарди. Ҳайдовчилар мазкур автокорхонада яқин йилларгача директор ўринбосари бўлиб ишлаган Абдаловни, директорлик қилган Назаровни ҳурматлашади. Тўғри, улар ўз фаолиятлари давомида анча камчиликларга йўл қўйишган, лекин коллективнинг обрўсини кўтаришга кўп меҳнатлари ҳам сингган. Уларнинг ҳаракатлари туфайли корхонада катта ҳажмдаги қурилиш ишлари амалга оширилди, автопаркни техникавий жиҳатдан қайта қуроллантиришга киришилди, ҳайдовчиларнинг иш, маиший ва дам олиш шароитларини яхшилашга қаратилган бирмунча қулайликлар яратилди. Буни ҳали коллектив унутмаган экан. Шунингдек, улар янги вазифаларида ҳам яхши ишлашяпти. Абдалов яқинда иш бошлаганига қарамай, область автовокзалларини тартибга келтиришга дадиллик билан киришди. Назаров бўлса — «Хорезмтранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси бошланғич партия ташкилотининг етакчиси. Айни пайтда эгаллаб турган лавозимига ўтганига бир неча кун бўлди. Хуллас, иккаласи ҳам ёш, серғайрат кадрлар.

Учрашувда тўғри қарорга келинди. Абдаловнинг ишонч учун миннатдорлиги, бироқ ҳозирги вазифасида ишлашга кўпроқ рағбати борлиги инобатга олинди. Назаров ҳайдовчиларнинг таклифига биноан, эртанги сайловда номзодини қўйишга розилик билдирди. Бу ҳақдаги аризани қабул қилиш-қилмасликни бутун коллектив ҳал этиши зарур эди. Коллектив масалага ғоят принципиаллик билан ёндашди. Кўпчилик овоз билан Шавкат Назаров автобус парки директорлигига сайланди. И. Матчоновга йиғилишда иштирок этган 380 кишидан 20 нафари овоз берди. С. Камолов етарли овоз ололмагани учун сайловга киритилмади.

Афсуски, шу билан масалага нуқта қўйиб бўлмайди. Йиғилишни ўтказиш, унга тайёргарлик кўриш жараёнида пухталик, янгича иш тутиш хислати етишмади, бир ёқламаликка йўл қўйилди, ҳиссиётларга эрк берилди. Буларнинг аксарияти узоқ йиллар давом этиб келган коллектив фикри билан ҳисоблашмаслик, уни менсимаслик сингари асоратлар билан боғлиқ бўлиб, ҳозирги кунда ҳам шу асоратлр сақланиб келаётганидан далолат бериб турарди.

Аввало, йиғилишдан олдинги воқеаларни эсга олайлик. Сайлов бўлишидан бир кун олдинги учрашувда Назаровга зарур ҳужжатларни конкурс комиссиясига келтириб бериш тавсия қилинди. Эртасига эрталаб у тавсияни бажарди. Орадан кўп ўтмай, уни шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари Б. Шпанько кабинетига чақириб 1984—1986 йилларда мазкур корхонада ишлаб юрган кезларда берилган, кейинчалик олиб ташланган маъмурий ва партиявий чораларини кўрсатишди. Бундай «ўтмиш» билан ишлай олмаслигини айтишди. Суҳбат унинг сайловда иштирок этишга розилик билдириб ёзилган аризасини қайтариб бериш билан якунланди.

Айни пайтда автомобиль паркида меҳнат коллективи кенгашининг йиғилиши ўтаётганди. Кенгаш Назаровнинг сайловда иштирок этишига рухсат бериш ҳақида қарор қабул қилди.

Кечқурун сайлов йиғилиши бўлиши керак. Соат 16.00 да конкурс комиссияси аъзолари тўпланишди. Шаҳар халқ контроли комитети раиси Қ. Жуматов тўпланганларга бўлиб ўтган воқеа тафсилотини айтди. Назаровнинг директор бўлишига шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари қарши, ўзи эса аризасини «қайтариб» олди...

Хонага эса Назаров кириб келди. Комиссия раисига ўз аризасини тутқазди. Ана холос, буни қандай тушунса бўлади?!

— Мен ушбу аризани шаҳар партия комитетига эмас, конкурс комиссиясининг раисига берган эдим, — деди у қатъий. — Уни яна раисга қайтариб олиб келдим, холос. Коллектив менга шунчалик ишонч билдираётган экан, бу ишончни қадрлашим, суиистеъмол қилмаслигим керак.

Воқеанинг кейинги ривожи ҳам қизиқ. Меҳнат коллективи кенгаши қайта йиғилиш ўтказди. Бу гал «Назаров ўз аризасини (у қўлларида турган бўлса-да) қайтариб олганлиги учун», деган сабаб билан унинг номзодини сайловга киритмаслик хусусида қарор чиқарилди. Комиссия муносабат билдирди: гўё у «принципиал позиция тутмаган» эмиш. Лекин йиғилишда аксарият ҳайдовчилар кенгаш ва комиссиянинг қарорига бутунлай қўшилишмади: «Назаров сайловда иштирок этсин!», — деб туриб олишди. Парктом секретари, конкурс комиссиясининг раиси К. Шахметов бу талабга шаҳар партия комитети берган бояги фактларни қарши қўйди. Назаровнинг қайси пайтда, нима учун ва қандай жазо олганлигини бирма-бир санади. Эҳ-ҳа, улар еттита экан.

Ҳайдовчилар Матчонов олган жазоларни сўрашди. Аммо комиссия раиси бу саволга жавоб бермади. Балки, парк директори ҳақиқатан ҳар томонлама «оппоқ»дир? Афсуски, бундай эмас. Унга берилган чоралар жамланса, Назаровникидан ошиб тушиши турган гап эди. Масалан, 1987 йилда қўшиб ёзишга, кирим-чиқимни чалкаштиришга ва бошқа бир қатор камчиликларга йўл қўйганлиги учун область автомобиль тресті Матчоновга қаттиқ виговар берганини эслаш мумкин.

Минбарга чиққан, залдан туриб гапирган ўндан ортиқ ҳайдовчи ўз бошлиқларининг салбий хислатларини, ишдаги камчилик ва нуқсонларини юз-хотирсиз, айрим ҳолларда қуюшқондан чиқиб очиб ташлади. Нутқ, савол ва луқмаларнинг моҳияти битта эди: Матчонов директор бўлишга муносиб эмас. Қарангки, бу фикрга ҳеч ким қарши чиқмади, бирон ҳайдовчи уни ҳимоя ҳам қилмади. Аҳволни ўзгартиришни кўзлаган меҳнат коллективи кенгашининг раиси К. Ражабовнинг чиқиши қош қўяман деб, кўз чиқарган кишининг ҳаракатига ўхшаб кетди. У бир тўп гуруҳбозларнинг гапига кирмаслик, директордан қасд олиш учун унга қарши овоз бериб қўйиб, янглишмаслик ҳақида дўқ уриб насиҳат қилди. Бу «насиҳат» залдагиларнинг асабига тегиб, ҳиссиётларнинг авж олишига сабаб бўлди.

Барибир, К. Ражабовнинг фикрини ақл тарозисида тортиб кўриш зарур. Ростдан ҳам сайловда гуруҳбозликка йўл қўйилдими? Менимча, йўқ. Шу ўринда фақат айрим ҳайдовчиларнинг шахсий келишмовчиликдан келиб чиқиб айтган фикрларини назардан соқит қилмаслик керак. Лекин бу сайловнинг боришига таъсир қилгани йўқ. Чунки Назаровнинг номзодини кўрсатиб хат ёзган ва унинг атрофидаги кишилар нари борса 50 кишидан ошмайди. Сайловда эса 80 процентдан ортиқ — 320 киши овоз берди. Ва яна биронта ҳам қарши овоз йўқ.

Биз эндигина демократияга ўрганяпмиз. Раҳбарларни сайлов йўли билан танлаш — демократиянинг бир шакли. Урганч автомобилчилари тажрибаси коллективнинг соғлом фикрига қулоқ тутиш, сайловни холис ва самимий баҳслашув руҳида ўтказиш нечоғлик зарурлигини очиқ кўрсатди. Коллектив ишончига сазовор бўлиш катта шараф. Бу ишончни амалда оқлаш масъулиятли. Директор Шавкат Назаров буни яхши тушунади.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДУНЁ ОВОЗИ

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИ:

ПРЕЗИДЕНТ КАМПАНИЯСИ

АҚШ президенти Жорж Буш ўз маъмурияти ўтган ҳафтада конгрессга тақдим этган бюджетга оид таклифларни Америка жамоатчилиги қўллаб-қувватлашига эришиш учун кампания бошлади. Оқ уй бошлиғи Манчестер шаҳрида Нью-Хэмпшир штатида савдо-саноат доираларининг намояндалари ҳузурида гапириб, маъмурият ишлаб чиққан федерал бюджет лойиҳасини «реалистик» бюджет, деб таърифлади.

Лойиҳага кўра, федерал харажатлар 1,16 триллион доллар миқдорида белгиланмоқда. Шу ҳужжатда бюджет камомади 91,1 миллиард доллар деб планлаштирилмоқда. Конгрессдаги демократлар маъмуриятнинг бюджетга доир таклифлари етарлича конкрет эмас, деб танқид қилдилар. Жорж Буш ўз нутқида, мамлакат олдида турган кўпгина мураккаб муаммоларни ҳал этиш учун, аввало молия соҳасида «тартиб ўрнатиш» ҳамда «бюджет камомадини қисқартириш» зарур, деб таъкидлади. Бу вазифа, деб уқтирди у, «бир кунда» бажарилиши мумкин эмас ва бунинг учун «Конгресс билан ҳамкорлик талаб этилади».

●

МАРКАЗИЙ АМЕРИКА:

ОЛИЙ ДАРАЖАДАГИ УЧРАШУВ

Сальвадорнинг Тинч океан соҳилидаги Коста-Дель Соль деган жойда «Тесора бич» меҳмонхонасида 14 февраль куни Марказий Америка давлатлари бошлиқларининг учрашуви очилди. Коста-Рика, Никарагуа, Сальвадор, Гондурас ва Гватемала президентлари Марказий Америкадаги тангликни сиёсий йўл билан бартараф этиш мақсадида тўртинчи марта учрашдилар.

Учрашувда сўзга чиққан Сальвадор президенти Наполеон Дуарте томонлар регион давлатлари Гватемала тинчлик битимларини қандай бажараётганлигини таҳлил этиш ниятида эканлигини айтди. «Биз Марказий Америкада тинчлик ўрнатиш йўлида ҳаракат қиламиз», деди у.

Учрашув олдидан бошқа ҳеч қандай расмий баёнот бўлмади. Бу фактни сиёсий кузатувчилар ижобий кутиб олдилар, улар кенгаш бошланиши олдидан томонларда муҳолифлик белгилари сезилмади, деб ҳисобламоқдалар.

(ТАСС).

●

ҲИНДИСТОН:

ЖИНОИЙ ФАОЛИЯТ ҚУРБОНЛАРИ

Бундан тўрт йил муқаддам Американинг «Юнион карбайд» корпорациясининг Ҳиндистондаги Бхопал шаҳрида жойлашган корхонасидан заҳарли газнинг чиқиб кетиши натижасида жабрланган кишилардан ўтган йили яна 500 таси ўлди. «Ҳиндустан таймс» газетасининг хабар қилишича, Мадхья-Прадеш штати ҳукуматининг расмий вакили ана шуни маълум қилган.

Океан ортидаги компания маъмуриятининг жиноятқорона фаолияти натижасида ҳалок бўлган одамларнинг умумий сони уч ярим минг кишига яқинлашмоқда. Яна ўн минглаб кишилар аста-секин азоб-уқубатда ҳалок бўлишга маҳкум этилган. «Юнион карбайд» корпорациясининг хўжайинлари суд қарор чиқарганига қарамай, жабрланганларга ҳамда ҳалок бўлганларнинг оилаларига товон тариқасида шу вақтгача бир цент ҳам тўламаганлиги бхопаликлар ва Ҳиндистон бутун тараққийпарвар жамоатчилигининг қаҳр-ғазабини келтирмоқда.

(ТАСС).

●

АФҒОНИСТОН:

ЧУҚУР ИХТИЛОФЛАР

Афғон оппозицияси сафларидаги чуқур ихтилофлар сўнгги вақтда тобора кескин тус олмоқда. Шу кунларда Афғонистон территориясида ҳаракат қилаётган «мўжаҳид»ларнинг дала командирлари билан уларнинг хориждаги сиёсий раҳнамолари ўртасидаги эски можаро яна авж олиб кетди. Зиддиятлар шу қадар ўткирлашиб кетдики, Кобул ҳукуматига қарши қуролли кураш олиб бораётган оппозициячиларнинг ўзлари ҳам бу ҳақда гапиришга мажбур бўлмоқдалар.

«Аввало ўзининг шон-шуҳрати ва бойлигини ўйлаётган сиёсатдонлар ўртасидаги машмашалар афғон фожиасининг давом этишига олиб келмоқда, — деди муросасиз оппозициянинг донғи чиққан дала командирларидан бири Абдулҳақ Рейтер агентлиги мухбири билан суҳбатда. — Сиёсий раҳбарларимизнинг Афғонистон келажаги тўғрисида келишиб олиб, битим тузишга қодир эмаслиги мамлакатни ҳалокатга маҳкум этмоқда». Унинг сўзларига қараганда, башарти хориждаги ҳозирги раҳнамолар маслаҳат кенгаши (шўро) мажлисларида конкрет битимга келмасалар, дала командирлари оппозицияга сиёсий раҳбарликни ўз қўлларига оладилар.

Маълумки, Покистоннинг Равалпинди шаҳрида йиғилган оппозиция маслаҳат кенгаши очилиш маросимидан кейиноқ мақсади турлича бўлган оппозиция гуруҳлари раҳбарлари ўртасидаги ниҳоятда ўткир зиддиятлар туфайли ўз ишини тўхтатишга мажбур бўлди. Ана шу гуруҳларнинг ҳар бири етакчиликни даъво қилмоқда. Ҳатто Покистон матбуоти ҳам шўро натижаларига ишнинг батамом барбод бўлиши, деб баҳо берди.

(ТАСС).

●

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● БУДАПЕШТ. 13 февралда Венгрия пойтахти фашист босқинчиларидан озод қилинган куннинг 44 йиллиги нишонланди. Барча будапештликлар учун унутилмас ушбу кунда Дунай соҳилидаги қадимий шаҳарни озод қилиш учун олиб борилган жангларда ҳалок бўлган совет жангчилари ёдгорликлари пойига янги узилган гуллар қўйилди, тантанали митинглар ва йиғилишлар бўлиб ўтди.

● МАДРИД. Мадрид епископи резиденцияси олдида ўнг католик йўналишидаги «Йа» газетасининг 400 га яқин ходими ишдан бўшатиш режаларига қарши норозилик намойиши ўтказди. Газета эгалари молиявий «соғломлаштириш» ва янги технологияни жорий этиш мақсадида газетанинг 580 ходимидан 400 кишини ишдан бўшатишни мўлжалламоқдалар.

● БУЭНОС-АЙРЕС. «Демократик сайлов бўлишини талаб қиламиз! «Йўқолсин жабр-зулм ҳокимияти!» деган шиорлар остида Парагвай пойтахти — Асунсьонда мамлакат оппозициячи кучларининг намойиши бўлиб ўтди. Ахборот агентликларининг хабарларига кўра, намойишда 40 мингга яқин киши қатнашган. Оппозициядаги партиялар иттифоқи — миллий тотувлик уюшмасининг ташаббуси билан ўтказилган намойиш пойтахт марказида оммавий митинг билан тугади.

(ТАСС).

ОРОЛ МУАММОЛАРИ — ДЕПУТАТЛАРНИНГ ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Депутатлар Оролни сақлаб қолиш ва регионидаги экология вазиятини яхшилаш программасига принципиал жиҳатдан муҳим тузатишларни киритдилар. Орол муаммоларига оид партия-ҳукумат ҳужжатларини ишлаб чиқиш чоғида уларнинг фикр-мулоҳазалари ҳисобга олинди. Бугунги кунда кўпгина министрликлар ва идораларнинг бўлинмалари автоном республика маҳаллий Советларининг назоратида ишлаб турибди. Оролбўйи зонасининг тақдири ана шу бўлинмаларнинг қандай ишлашига боғлиқдир. Депутатларнинг талабига биноан республикадаги кўпгина министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари ҳамда етакчи мутахассислари февраль ойида Қорақалпоғистонда бўлдилар. Улар лойиҳалаш ва қурилиш суръатларини жадаллаштиришга, қурилиш ташкилотларини материал-техника билан таъминлашни яхшилашга тааллуқли шошилинч масалаларни жойларда ўз вақтида ҳал этдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Орол денгизини сақлаб қолиш ҳамда унинг ҳавзасидаги санитария ва экология вазиятини соғломлаштиришга қаратилган тадбирлари қандай амалга оширилаётганлигини назорат қилувчи депутатлар группасининг Нукусда бўлиб ўтган мажлисида шу ва бошқа фактлар келтирилди. Мажлисни группа раҳбари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Анишчев олиб борди.

Депутатлар Оролбўйи энг муҳим объектларининг қурилиши қандай бораётганлиги кўриб чиқилган мажлисда уй-жой, социал, ишлаб чиқариш ва сув хўжалиги объектларини қуриш юзасидан кўпгина буюртмачи идоралар ва пудратчи ташкилотлар январь ойи планини бажармаганликларини хавотирланиб таъкидладилар. Лойиҳа-смета ҳужжатларининг кечикиб тайёрланиши — асосий сабаблардан биридир. Маълумки, лойиҳа-смета ҳужжати бўлмаса, молиявий ресурсларни ҳам, материал ресурсларни ҳам олиб бўлмайди.

Масалан, «Аралводстрой» бирлашмасининг ишчилари январь ойининг ярмида бекор туриб қолишга мажбур бўлдилар. Бунга нима сабаб бўлди? Қурилиш материалларини эҳтиёжга нисбатан бир процентдан кўпроқ олдилар-ку! Қувур ётқизувчилар катта диаметрли қувурлар ниҳоятда етишмаётганлигидан мунтазам шикоят қилмоқдалар. Оддий цемент ҳам камёб бўлиб қолди, бошқа қурилиш материаллари етишмайди. Истеъмолчиларнинг шикоятларига Ўзбекистон ССР Госснабининг раҳбарлари: «Бизнинг маълумотларимизга кўра, ҳамма нарса жойида» деган тахминан бир хилдаги жавобни қайтармоқдалар. Бу идоранинг фаолиятсизлигини ниқобловчи беҳуда маълумотлармми?

Республика Меҳнат ва социал таъминот давлат комитетидагилар мазкур региондаги табиий муҳитни соғломлаштиришга оид тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш учун Оролбўйи қурувчиларини барча зарур нарсалар билан аниқ-пухта таъминлаш ғоят муҳимлигини тушуниб етмаётган кўринадилар.

Депутатлар группаси биринчи квартал якунларига кўра, планда белгиланган даражага чиқиб олиш учун январь ойида йўл қўйилган қолоқликнинг ўрнини қоплашга оид қўшимча тадбирлар кўришни конкрет ижрочиларга топширди.

П. ВОДОЛАЗОВ,
ЎзТАГ мухбири.

• СССР Ички ишлар министрлиги:

ОШКОРА СТАТИСТИКА

14 февраль куни СССР Ички ишлар министрлигида бўлиб ўтган матбуот конференцияси жиноятлар статистикасини очишга бағишланди.

— Жиноятчиликнинг аҳволи тўғрисидаги маълумотларни ошкор қилишни ҳозир мамлакатда рўй бераётган демократиялаш ва ошкораликнинг муқаррар жараёнлари тақозо этди, — деди СССР Ички ишлар министрлиги бош ахборот марказининг бошлиғи ички хизмат генерал-майори А. Смирнов.

Журналистлар мамлакатдаги жиноятчиликнинг аҳволи тўғрисидаги экспресс-ахборот билан илк бор таништирилди. 1988 йилда 1.867.223 та жиноят қайд этилган эди. Бу ундан аввалги йилга нисбатан 68,7 мингта кўпдир. Бунда балоғатга етмаганлар 183.953 та, маст ҳолдаги шахслар 362.096 та ва илгари судланган шахслар 302.802 та жиноят қилдилар.

Энди жиноятларнинг турлари бўйича баъзи маълумотларни келтирамиз. Ўтган йилга нисбатан қотилликлар (суиқасд қилиш билан) кўпайди — жами 16.710 та қотиллик қилинди; қасддан оғир жароҳат етказиш (37.191); зўрлаш (17.658); босқинчилик (12.916); талончилик (67.114); давлат мулки ва шахсий мулкни ўғирлаш (165.283) кўпайди. Қаллоблик фактлари бир оз камроқ (21.543) қайд этилди. Бироқ аниқланган чайқовчилик фактлари 1.863 та кўпайиб, 45.235 тага етди.

Кейинги маълумотларни СССР Ички ишлар министрлиги БХСС Бош бошқармаси бўлимининг бошлиғи милиция подполковниги М. Егоров шарҳлади:

— Чайқовчилик — айниқса товар тақчиллиги шароитида ғоят ташвишли ҳолдир. Бунинг устига жиноятларнинг шу тури муттасил кўпайиб бормоқда. Масалан, бундан 20 йил муқаддам фақат 17 мингта жиноий жазоланадиган чайқовчилик ҳоллари қайд этилган эди. Бу иллатнинг тенденциялари қандай? Чайқовчилик тобора кўпроқ регионлараро ва баъзан ҳатто халқаро тус олмоқда. Мана шу «бизнес» турида бойлик орттираётган уюшган жиноий гуруҳлар сони ортиб бормоқда.

Таъбир жоиз бўлса, чайқовчининг статистик портфети қандай? Уларнинг 45 проценти — хотин-қизлар; 10 проценти — хизматчилар; 49 проценти — ишчилар. Чайқовчиларнинг 36 проценти 30 ёшгача бўлган кишилардан иборатдир.

Қонунларимизнинг мукаммал эмаслиги жиноий жазоланадиган чайқовчиликни исботланиши қийин бўлган жиноят турига айлантириб қўймоқда. Шу сабабли ҳуқуқни бузувчиларнинг кўпчилиги жавобгарликдан қутилиб қолмоқдалар. Ашаддий чайқовчиларга нисбатан маъмурий таъсир чоралари арзимас даражададир — жарима кўпи билан 10 сўмдан ошмайди. Ваҳолонки, биз айни бир шахснинг 250 мартагача қўлга туширилганини биламиз.

Биз чайқовчилик учун жарима жазоларини 30 сўмгача, такрорий ҳуқуқбузарлик учун 100 сўмгача кўпайтириш ва ҳар иккала ҳолда савдо буюмларини мусодара қилиш керак, деб ҳисоблаймиз. Бу эса чайқовчиликни иқтисодий жиҳатдан нафсиз қилиб қўйиш имконини беради.

(ТАСС мухбири).
Москва.

МАҚОЛА БОСИЛГАНДАН СЎНГ

РАСМИЙ ЖАВОБЛАР ЮЗАКИ ЁЗИЛМАСИН

Газетанинг шу йил 11 январь сонида босилган «ОГОҲ БЎЛИНГ, ЯХМАЛАК» сарлавҳали танқидий мақолада Тошкент кўчаларидаги қорлар вақтида тозаланмаётганлиги, унинг оқибатида йўллар яхмалак бўлиб, аҳолига ноқулайликлар туғдираётганлиги баён этилганди. Мақола юзасидан Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети ободонлаштириш бош бошқармасидан ўз вақтида жавоб олинди. Лекин у юзаки, номигагина ёзилганди. Бошқарма бошлиғи Х. Охунжонов имзо чеккан хатда қуйидагилар маълум қилинганди:

«— Мақола бош бошқармада район ободонлаштириш бошқармалари, «Автодормехбаза», ихтисослашган йўл-кўприк хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси вакиллари иштирокида муҳокама қилинди. Ихтисослашган йўл-кўприк хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғи ўринбосари Умарбеков ва бош инженер Шерстобитовларга яхмалакка қарши кураш ишида назоратни бўшаштириб юборганлиги кўрсатиб ўтилди.

С. Раҳимов, Куйбишев, Октябрь районлари ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарларига бундай ҳолларга йўл қўймаслик шарти билан қаттиқ огоҳлантирилди...»

Кўринишдан жавоб бинойидек. Аммо уни ўқиган кишида савол туғилиши табиий. Хўш, Умарбеков ва Шерстобитовларнинг исм-фамилиялари нега тўла кўрсатилмаган? Район ижроия комитетлари раисларининг қайси ўринбосарлари қаттиқ огоҳлантирилди? Нима бу — эринчоқликми ёки менсимасликми?

Ушбу саволлар юзасидан бош бошқармада бўлдик. У ерда бизга бошқа расмий жавоб йўллашларини айтишди. Ўша куниёқ иккинчи жавоб хатини олдик. Жумладан, унда ихтисослашган йўл-кўприк хўжалиги ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари О. Д. Умарбеков ва бош инженер Ю. С. Шерстобитовга кўчалар ўз вақтида қордан тозаланмаганлиги, махсус машиналар иши назорати бўшашиб кетганлиги кўрсатиб ўтилганлиги, С. Раҳимов (Н. Ш. Шомансуров), Куйбишев (Р. Б. Мусабоев), Октябрь (Х. Б. Бакиев) районлари ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарларига эса қаттиқ огоҳлантирилганлиги қайд этилган.

Бошқарманинг масъул ходимлари бундан буён газетанинг танқидий чиқишларига масъулият билан ёндашадилар, деб умид қиламиз.

Суратда: Тошкент бадиий буюмлар ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажрибали ишчиси Маҳмуда Абдусаматова. У корхонада 35 йилдан буён самарали меҳнат қилиб, ҳамкасблари даврасида обрў-эътибор қозонган.

А. ТЎРАЕВ фотоси.

АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДА ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги адабиёт, санъат ва архитектура соҳасида Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитети Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотларини олиш учун асарларни қабул қилиш 1989 йилнинг 1 июнигача давом эттирилишини маълум қилади.

Мукофотга тақдим этиш шартлари билан боғлиқ масалалар хусусида республика Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитетига қуйидаги адрес бўйича мурожаат этилсин: 700027. Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 98. Телефон 45-85-20.

• Газеталарни варақлаганда

ҚАЙТА ҚУРИШ ТАШКИЛОТЧИЛАРИ

Республикамиз, бутун мамлакатимиз қатори қайта қуришни рўёбга чиқариш, халқнинг орзу-умидларини амалда оқлаш жараёнига қадам қўйди. Бундай шароитда партия комитетларининг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўрни ва роли ниҳоятда катта бўлмоқда. Улар қайта қуришнинг ташкилотчиси сифатида сиёсий жиҳатдан ҳам, идеологик ва ташкилий жиҳатдан ҳам уни амалга оширишда коммунистларга, барча меҳнаткашларга бошчилик қилмоқдалар. Партия комитетлари КПСС Марказий Комитетининг аграр сиёсат чуқур муҳокама этиладиган Пленумига қизғин тайёргарлик кўраётган бир пайтда «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газетаси ўзининг кечаги сонини ана шу муҳим воқеага бағишлаб чиқарди. Унда республикамиздаги район партия комитетларининг янгиланиш, жадаллаштириш ва қайта қуриш йўлида олиб бораётган ишлари ҳақида атрофлича ҳикоя қилинади. Газетанинг «Биринчи секретарь» сарлавҳали бош мақоласида кўп миллатли партиявий оиланинг сиёсий раҳбарлари — партия комитетлари биринчи секретарлари фаолияти тўғрисида сўз юритилади.

«Район партия комитети — қайта қуриш ташкилотчиси» умумий сарлавҳаси остида эса партия ва бутун хўжалик ишини муваффақиятли қайта қуриб олаётган, бу йўлда дастлабки тажрибалар тўплаган район партия комитетларининг биринчи секретарларига сўз берилган. Улар район, хўжалик ва ташкилотларда амалга оширилаётган ишлар, ҳал этилаётган муаммолар, изчиллик билан бажарилаётган долзарб вазифалар ҳақида ҳикоя қиладилар.

Газета қишлоқ район партия комитетларининг қайта қуриш йўлидаги фаолиятларини изчил ёритиб бориб ибратли иш қилмоқда.

Миллатлараро муносабатларни такомиллаштиришга бағишланадиган Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари илмий-амалий конференцияси олдидан

● Яқинда Тошкентда Ўзбекистон ССР ва Тожикистон ССР Фанлар академияларининг 1989—1995 йилларга мўлжалланган ижодий ҳамкорлиги тўғрисидаги шартномани кучга киритиш маросими бўлди. Бунга кўра ҳар икки томон шундай мажбуриятларни ўз зиммаларига олдилар: шу йиллар мобайнида табиий ва ижтимоий фанлар бўйича регионал муаммолар юзасидан биргаликда илмий-тадқиқотлар ўтказиш; олинган натижаларни бирга муҳокама қилиш ва уларни чоп этиш, тугалланган ишлар натижаларидан халқ хўжалигида фойдаланиш ва тадқиқотларни янада ривожлантириш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш; академиялар қошидаги тажриба-синаш базаларида тадқиқотларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлаш; илмий ва инженер-техник кадрлар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириб боришда ҳамкорлик қилиш, бунинг учун аспирантурадан, икки академия муассасаларида мутахассислар стажировкасидан кенг фойдаланиш; халқ хўжалиги учун амалий аҳамиятга эга, тугалланган илмий-тадқиқотлар натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, ҳар икки республика халқ хўжалигида уларнинг жорий этилиши юзасидан доимий ёрдам кўрсатиш ва ҳакозо.

Маросимда Тожикистон томонидан — Фанлар академияси академиги, академиянинг бош илмий котиби Ҳ. Саидмуродов, С. Умаров номли физика-техника илмий-тадқиқот институти директори, республика академиги А. Адҳамов, республика Фанлар академияси мухбир аъзоси, академиянинг ижтимоий фанлар бўлими академик-котиби Ғ. Ашуров иштирок этди. Улар Тошкентдаги бир қанча илмий муассасаларда бўлиб, ҳамкасбларининг илмий изланишлари билан танишдилар ва келгуси режалар ҳақида суҳбатлашдилар. Айни вақтда тожикистонлик олимлар «Совет Ўзбекистони» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» газеталари редакцияларида бўлишди.

Ҳ. САИДМУРОДОВ

А. АДҲАМОВ

Ғ. АШУРОВ

АҲИЛЛИК

РЕПОРТАЖ-ИНТЕРВЬЮ

РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ БИР ҚАНЧА ЕТАКЧИ ОЛИМЛАРИ ҲУЗУРИДА БЎЛИБ УЛАРГА ШУНДАЙ САВОЛ БИЛАН МУРОЖААТ ҚИЛДИК:

— Тожик олимлари билан қайси йўналишларда изланишлар олиб борилаётир? Бу илмий мулоқотлар қандай натижалар бермоқда?

ҚЎЛНИ ҚЎЛГА БЕРИБ

Ҳ. САИДМУРОДОВ:

— Умуман, олдимизда муҳим вазифалар турибди. Жумладан, пахтачиликни ривожлантириш, ер ва сувдан омилкорлик билан фойдаланиш, эрозия ва шунга ўхшаш бошқа масалаларни биргаликда ҳал этишимиз керак.

Биз яшаётган регион бир-бирига яқин, иқлим жиҳатдан тубдан фарқ қилмайди. Шунга қарамай ҳар икки республиканинг ўзига хос хусусиятлари мавжуд. Ўзбекистон мамлакатимизнинг асосий пахта базаси ҳисобланар экан, бу борада қилиниши керак бўлган ишлар кўп. Тожикистон эса тоғли ўлка. Унинг сув ресурсларидан омилкорлик билан фойдаланишдек муҳим вазифалар турибди. Демак, мавжуд муаммоларни биз фақат ҳамкорлик йўли билан ҳал этиб боришимиз талаб этилади.

Айниқса, сейсмология ва иншоотларнинг зилзилага бардошлилик йўналишларини биргаликда чуқур ўрганишимизга тўғри келади.

Ижтимоий фанлар масалаларига бағишланган бир қанча учрашувлар, кенгашлар ўтказдик. Шундай илмий мулоқотлардан бири Душанбеда ўтказилмоқчи. Шубҳасиз, бундай амалий учрашувлар фақат ижобий самаралар бериши турган гап. Эътироф қилиш керак, бундан беш-олти йиллар аввал бу каби илмий режалар шунчаки номигагина тузиларди.

Ғ. АШУРОВ:

— Ижтимоий фанлар соҳасида бутун бир комплекс муаммолар мавжуд. Жумладан сизда ва бизда ечимини кутаётган қатор масалалар бор. Бизнингча, бу соҳаларда ҳамкорликда ишлаш ҳар жиҳатдан фақат фойдалидир.

Жадидизм масаласини олайлик. Биз уни реакцион оқим деб келдик. Амалда у чуқур ўрганилмай қолди. Бу борада Душанбеда мунозаралар бўлиб ўтди.

Яна бир масала хусусида. У ҳам бўлса Ўрта Осиё этногенези ва этник тадқиқотлари муаммосидир. Ана шу масалалар бўйича СССР этнография институтида ўтказилган илмий анжуман шуни кўрсатдики, биз бу масалалар билан чуқур шуғулланмаётган эканмиз, Бу борада ўзбек ҳамкасбларимиз билан доимий мулоқотда иш олиб боришга аҳд қилдик.

Яқинлашувимизнинг яна бир йўли бор. Масалан, Айнийхонлик Самарқанд ва Бухорода ўтказилди. Шундай экан, ўзбеклар Душанбеда Ҳамзахонликни, биз эса Айнийхонликни сизларда ўтказишимиз мумкин.

Ҳозирги қайта қуриш, ошкоралик шароитида тарих ва тарихчилар олдида муҳим вазифалар кўндаланг бўлиб турибди. Масалан, феодализмдан социализмга ўтиш бизнинг регионга хос хусусият. Шундай экан, 1920—1930 йиллар тарихий муаммоларини чуқур тадқиқ этишимиз лозим. Ўзбек ва тожик халқларининг ижтимоий тафаккури ва маънавият масалаларини атрофлича ўрганишимиз керак. Очиқ гап, тарихни синчковлик билан кўздан кечириш кўнгилдагидек эмас. Уни ўрганишга бир томонлама ёндашишдан қочишимиз даркор.

Миллий масалаларни ҳам давра столи атрофида ўтириб гаплашиб олишимиз керак. Бундай фикр олишувлар доимий мулоқотга айланиши, шундагина унинг самараси кўриниши мумкин.

А. АДҲАМОВ:

— Олимларимиз халқ хўжалигида қуёш энергиясидан фойдаланиш муаммолари устида тадқиқот ишлари олиб бораётирлар. Бу борада Ўзбекистонда илмий изланишлар яхши йўлга қўйилган. Биз ҳам ўлкамизнинг тоғли шароитида гелиоколлекторлар ўрнатиш устида тадқиқотлар ўтказаётирмиз. Пахтачиликда ҳам қуёш энергиясидан фойдаланиш масалаларини кўриб чиқишимиз керак.

Халқ хўжалигида ядро физикаси усулларини қўллаш устида ҳамкорлик ишлари давом эттириляпти. Масалан, ўн беш йилдан бери Помирда тажрибалар олиб борилмоқда. Биз қимматли материаллар олиб, улардан электроника, машинасозлик, лазер техникасида ва бошқа соҳаларда фойдаланиш мақсадида изланишлар ўтказяпмиз.

Бизнинг Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ядро тадқиқотлари, физика-техника институтлари билан илмий ва ижодий ҳамкорлигимиз тобора кенгайиб бораётир.

Ҳ. САИДМУРОДОВ: — Дарвоқе, биз физика-техника институтининг Паркентдаги «Қуёш» объектида бўлдик. Бу Ўрта Осиёда ноёб қурилиш.

А. АДҲАМОВ: — Ҳақиқатан ҳам ноёб деганича бор. Биз бу борада ўзбек ҳамкасбларимиз тажрибасидан ўргансак арзийди.

БИЗНИНГ СПРАВКА: Тожикистон ССР Фанлар академиясининг собиқ президенти, марҳум Султон Умаров бир вақтлар Тошкент Давлат университети ректори, физика-техника институтининг директори бўлиб ишлаган эди. Ўша даврларда илдиз отган дўстлик туфайли ўзаро мулоқот йиллар оша янада мустаҳкамланиб бормоқда. Бу қардошлик, биродарлик Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиклари, марҳум У. Орифов, С. Азимов, мухбир аъзо, марҳум Ғ. Умаровлар ҳаётлик чоғида кенг қулоч ёйди.

САВОЛ: — Акобир Адҳамович, сиз физик-олим сифатида Мирзо Турсунзода шаҳри яқинидаги алюмин заводининг атроф-муҳитга таъсирини қандай баҳолайсиз?

А. АДҲАМОВ: — Биз бу муаммони ботаниклар билан ўрганяпмиз. Комиссия...

Ҳ. САИДМУРОДОВ: — Ҳа, алоҳида комиссия шуғулланяпти бу масала билан. Бу ишга йирик олимлар жалб этилган. Қаттиқ назоратда турибди.

Ўзаро илмий ва ижодий алоқалар бизни бир-биримизга яқинлаштирмоқда, бирлаштириб, жипслаштирмоқда. Бунинг икки томон учун нафи катта.

* * *

БИЗ ТОЖИК ОЛИМЛАРИ БИЛАН БЎЛГАН СУҲБАТИМИЗНИ АМАЛИЙ ЖИҲАТДАН ТЎЛДИРИШ ВА УНИ ЖОНЛИ МИСОЛЛАР БИЛАН БОЙИТИШ МАҚСАДИДА

ҲИСОР САБОҚЛАРИ

Қардош тожик халқи бошига оғир кулфат тушди. Ҳисор зилзиласи катта талафот етказди. Биринчилардан бўлиб ўзбек сейсмолог олимлари ёрдамга отланишди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси вице-президенти Т. Рашидов яқинда у ердан қайтиб келди. Унинг хонасида бир гуруҳ олимлар шу зилзила оқибатларини муҳокама қилишяпти. Фотосуратларни кўздан кечирамиз: ер билан битта бўлиб тўкилиб ётган уй-жойлар, мактаблар, болалар боғчалари, медицина муассасалари. Баъзи жойларда ерлар ёрилган. Кўчки остида қанчадан-қанча иморатлар ётибди. Даҳшат!

Вице-президент «Ҳисор зилзиласи схемаси»ни олдига ёйганча ҳамкасбларига ер силкиниши оқибатларини таҳлил қилиб бермоқда.

— Маълумки, Тожикистон, шу жумладан, Ўзбекистон ҳам юқори ер қимирлаш зонасига жойлашган, — деди Турсун Рашидов биз билан суҳбатда. — Шунинг учун ҳам ҳар икки республика олимлари ана шу йўналишлар бўйича илмий изланишлар ва кадрлар тайёрлаш ишлари олиб бораётирлар. Бу ишлар сейсмология ва иншоотларнинг сейсмик мустаҳкамлилиги программаси асосида ўтказилмоқда.

Айниқса, олимларимизнинг ўзаро ҳамкорликда зилзила содир бўлган ерларни аниқлаш, гидротехник иншоотларнинг мустаҳкамлилигини ўрганиш борасидаги изланишлари диққатга сазовордир.

Шу кеча-кундуз Ҳисорда бизнинг сейсмология экспедициямиз ишлаб турибди. Ер қимирлашнинг таъсири, оқибати, улардан кейинги ишларда фойдаланиш масалалари ўрганилмоқда. Экспедицияга геология-минералогия фанлари кандидати Ғ. Азизов бошчилик қиляпти.

БИЗНИНГ СПРАВКА: Тожикистон ССР Фанлар академиясининг ҳозирги президенти С. Неъматуллаев. Душанбе политехника институти кафедра мудирлари Б. Бегиев, О. Абдуллаев, шу олий мактаб ўқитувчиси Х. Мирзабоевлар ўзларининг кандидатлик диссертацияларини Тошкентда ҳимоя қилишган эди.

ЭКОЛОГИЯ — ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Яшил бойлик-хлорелланинг чорвачилик ва пахтачиликдаги роли беқиёс. Шу боисдан уни очиқ қуёш таъсиридаги ҳавзаларда кўпайтириш, биологик масса олишга эътибор ортиб бораётир. Агар чигит хлорелла эритмасида ивитиб экилса, у ердан бир ҳафта олдин униб чиқади. Айни чоғда ғўзага бир марта сув бериш иқтисод қилинади. Яна бир муҳим томони шундаки, хлореллада ивитилган чигит касалликдан «ҳоли бўлади». Ўтган йили Хоразм ва Қорақалпоғистон АССРда ўттиз минг гектар майдонга чигит худди ана шу технология асосида экилди. Самараси яхши бўлди.

— Биз тожикистонлик ҳамкасбларимиз билан хлорелла — сув ўтини ўстириш ва уни ишлатиш технологиясини такомиллаштириш устида изланишлар олиб бораётирмиз, — деди **Ўзбекистон ССР Фанлар академияси бош илмий котиби, академия мухбир аъзоси, Микробиология илмий-тадқиқот институти директори А. Холмуродов.** — Бундан ташқари биз иккинчи бир йўналиш бўйича ҳамкорликда ишлаётирмиз. Ташқи муҳитни муҳофаза қилишда маргимуш ишлатиладиган саноат корхоналарида хлореллани қўллаш муҳим роль ўйнамоқда. Айниқса, нодир металлар ишлаб чиқарадиган корхоналар маргимушга бой оқава сувларини тозалашда хлорелланинг ишлатилиши қўл келяпти.

Умуман, ҳозирги замонавий актуал экологик муаммоларни ечишда шу ва шунга ўхшаш биотехнологияларнинг роли катта. Бу борада ҳам тожик олимлари билан илмий изланишлар олиб бораётирмиз. Масалан, Тожикистон ССР Фанлар академияси академиги П. М. Солоденкин бошчилигидаги олимлар коллективи билан шу биотехнологияни такомиллаштириш устида тадқиқотлар ўтказилмоқда.

БИЗНИНГ СПРАВКА: Микробиология илмий-тадқиқот институти ходимлари Тожикистон ССР Фанлар академияси пахтанинг умумий генетикаси бўлими олимлари билан ҳамкорликда ғўза вилтини келтириб чиқарувчи микроорганизмлар физиологияси ва генетикаси соҳасида изланишларни давом эттиришяпти.

«ПОМИР ТАЖРИБАСИ»

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институти олимларининг тожик ҳамкасблари билан алоқаси йилдан-йилга кенгайиб бораётир. Бу ерда республика Фанлар академияси мухбир аъзоси Т. Йўлдошбоев раҳбарлигида космик нурларнинг тўқнашувлари муаммоси ўрганиляпти. Душанбедаги физика-техника институти лаборатория мудири, физика-математика фанлари кандидати И. Бобожонов шу мавзуни тадқиқ этишда актив ҳамкорлик қилмоқда. Бу илмий мулоқотда Москвадаги физика институти (ФИАН), Польшадаги Лодзь университети олимлари ҳам иштирок этишаётир. Бу ишлар бир ном билан Помир тажрибаси, деб аталади.

БИЗНИНГ СПРАВКА: Ўтган йили шу мавзу устида ишлаган С. Азимов, Т. Йўлдошбоев, И. Бобожоновларнинг СССР Давлат мукофоти номзодлигига кўрсатилишининг ўзи ана шу тадқиқотнинг халқ хўжалиги ва илм-фандаги аҳамияти муҳим эканлигини кўрсатади.

— Бутуниттифоқ программаси асосида тожик ҳамкасбларимиз билан юқори энергияли ядро физикаси бўйича ҳам изланишлар олиб бораётирмиз, — деди **физика-техника институти директори, профессор Қ. Ғуломов.** — Бу ишлар асосан Дубнодаги ядро тадқиқотлари институти тезлатгичида ўтказиляпти. Тожикистондан И. Бобожонов, В. Лескин (физика-техника инстититутидан), Ж. Саломов (университетдан) шу тадқиқотлар иштирокчиларидир. Бундан ташқари Душанбе университети доценти В. Шабалов институтимиз ишлаб чиқариш тажриба базасида биргаликда изланишлар олиб бораётир.

Икки қардош республика олимлари халқ хўжалигида қуёш энергиясидан фойдаланиш бўйича ҳам бамаслаҳат иш юритмоқдалар.

ИЗЛАШ, ИЗЛАНИШ

Сўз — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси биология бўлими академик-котиби, академик Ж. ҲАМИДОВГА:

— Биолог ва медик олимларимиз ўртасида ҳам ижодий ҳамкорлик тобора авж олмоқда. Экспериментал биология институти билан Душанбе қишлоқ хўжалик институти олимлари янги ғўза навларини яратишнинг агротехникаси ҳамда шу навларни алмашиш устида қизғин ишламоқдалар. Шунингдек, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги К. Зуфаров эса Тожикистон ССР Фанлар академияси академиги Ҳ. Мансуров билан ички касалликларни биргаликда ўрганиш юзасидан шартнома тузган.

Биохимия институти олимлари Тожикистон медицина институти нормал анатомия кафедраси ходимлари билан эндокрин безларининг тузилиши ва функциясини ўрганишмоқда.

БИЗНИНГ СПРАВКА: юқоридаги ишлар натижаси сифатида Ж. Ҳамидов, Я. Раҳимов ва Л. Е. Этингенлар ҳаммуаллифлигида алоҳида монография чоп этилди.

Душанбе қишлоқ хўжалиги институтида ишлаётган биология фанлари кандидати С. Тўйчиев ўзбек олими Ж. Ҳамидов раҳбарлигида қалқонсимон безни радиация таъсирида ўрганиб, ўз диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилган эди.

Бугунги кунда тожикистонлик профессор Фозил Абдураҳмонов Тошкент Давлат медицина институтининг махсус кенгашида аъзо сифатида иштирок этиб кадрлар тайёрлашга ўз ҳиссасини қўшмоқда.

МЕРОСИМИЗ — БОЙЛИГИМИЗ

Сўз — республика Фанлар академияси фалсафа, экономика ва ҳуқуқ фанлари бўлими академик-котиби, академиянинг мухбир аъзоси М. ҲАЙРУЛЛАЕВГА:

— Ўтган йили Тошкентда XIX асрнинг охири ва XX асрнинг бошларида Ўрта Осиёда маърифатчилик ҳаракати ва жадидизм масаласига бағишланган анжуманда Тожикистондан ҳам ижтимоий фанлар вакиллари иштирок этишди. Бунда ўша даврлардаги ғоявий курашни тўғри талқин қилиш масаласи принципиал қилиб қўйилди. Маълумки, шу пайтга қадар жадидизм адабиётларда буржуа манфаатларини кўзлаган оқим, деб келинарди. Аслида жадидизмга мансуб бўлган кишилар янгилик тарафдори бўлиб чиқиб, турли оқимларга бўлинган. Бу соҳада ўз вақтида қоралашлар юз берган. Шунинг учун ҳам бу масалага конкрет ёндашиш вазифаси кўндаланг бўлиб туради.

Жадидлар оқимига баҳо беришда ҳар бир шахсга конкрет ёндашиш керак. Худди шуларга ўхшаш жараён Закавказье республикаларида, Татаристонда ҳам юз берган. Бу жараёнга баҳо беришда мазкур регионлар олимлари бирмунча ишлар қилдилар. Шу боисдан ҳам биз тожик олимлари билан жадидизм ва маърифатчилик ҳаракатини ўрганишда катта ижодий ишларни амалга оширишимизга тўғри келади.

Бундан ташқари икки қардош республика олимлари Ўрта Осиё республикаларининг йигирманчи йиллардаги социал-иқтисодий тараққиёти, маданий қурилиш масалаларини тадқиқ этишга киришдилар. Фалсафий, маданий, адабий алоқалар масалалари ўрганиляпти, археологик қазилмалар ўтказиш режалари тузилди.

Кадрлар тайёрлаш юзасидан ҳам ишлар олиб боriляпти. Академиямиз қошида фалсафа фанлари докторлигини ҳимоя қилиш кенгаши (илмий коммунизм бўйича ҳам совет мавжуд) ишлаб турибди. Тожик ҳамкасбларимиз ўзларининг докторлик диссертацияларини Тошкентда муваффақиятли ёқламоқдалар.

Айни вақтда маданий, фалсафий меросни ўрганишга эътибор кучайди. Масалан, Ибн Синонинг медицина соҳасидаги фаолияти бизда кенг ўрганилган. Фондимизда унинг айрим рисолалари мавжуд. Тожик олимлари Ибн Синонинг фалсафий қарашларини ўрганаётган бўлишса, ўзбекистонлик илмий ходимлар унинг бадиий ижодини тадқиқ қилишга киришганлар.

БИЗНИНГ СПРАВКА: Шу йилнинг кузида Жомий таваллудининг 575 йиллик юбилейи кенг нишонланади. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтида Жомийнинг А. Навоийга ёзишмалари устида биргаликда ижодий ва илмий ишлар олиб бориляпти. Айни чоғда китоблар чоп этилмоқда. Тожикистон Шарқшунослик институтида қўлёзмалар фонди ташкил этилган. Араб, форс қўлёзмаларини ўрганиш юзасидан алоқалар ўрнатилган.

ЮТУҚЛАР КАЛИТИ

Сўз — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих институти директори ўринбосари, тарих фанлари кандидати Л. ТРАНИСГА:

— Ҳозирги вақтда республика тарихчилари олдида Ўзбекистон халқларининг қадимий даврдан то шу кунгача бўлган тарихини янги методологик асосда яратишдек асосий вазифа турибди.

Ўзбекистон халқларининг қадимий, ўрта аср, янги ва энг янги тарихий муаммолари ичида осиёча ишлаб чиқариш усули, Ўрта Осиё халқлари маданиятининг ривожланишида исломнинг роли, Ўрта Осиё халқларининг маданий мероси ва унинг умуминсоният маданиятига ҳиссаси, Ўрта Осиё халқларининг миллий-озодлик кучларининг характери ва ҳаракатга келтирувчи кучи, Ўзбекистонда Улуғ Октябрь социалистик революциясига тайёргарлик ва ғалабаси ҳамда бошқа масалалар бор.

Айниқса, бугунги кунда миллатлараро муносабатлар, республикамизда яшаётган «кичик» халқлар тарихи муаммолари актуал бўлиб турибди. Ўзбекистон халқлари тарихи билан боғлиқ бўлган шу ва шунга ўхшаш масалаларни чуқур ўрганиш регионал аҳамиятга эгадир. Шу сабабли Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон илмий муассасалари ва тарихчилари билан мустаҳкам ҳамкорликсиз бу ишларни ҳал этиб бўлмайди. Бу йўналишларда маълум қадамлар ташланди. Ўтган йили институтимиз Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари тарихчилари ҳамда баъзи марказий илмий муассасалар мутахассислари билан Ўрта Осиё регионига оид актуал ва кам ўрганилган муаммолар юзасидан мунозаралар ўтказди. Шу мақсадда тожик тарихчилари билан ҳамкорликда иш олиб боришга келишиб олинди.

Яқинда институтимизга Тожикистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлими академик-котиби Ғ. Ашуров ташриф буюрди. Икки қардош республика тарихчиларининг комплекс тадбирлари белгиланди. Жумладан, замонавий этносоциал муаммоларни биргаликда тадқиқ этиш давом эттирилади. Тожикистонда ўзбеклар яшаётган (айни вақтда Ўзбекистонда тожиклар яшаётган) районларга биргаликда этнографик экспедициялар уюштирилади, икки республикада яшаётган «кичик» халқларнинг этник изланиши ўтказилади. Бундан ташқари жадидлик ҳаракатининг социал моҳияти ўрганилади.

Шубҳасиз, буларнинг ҳаммаси Ўзбекистон тарихчилари зиммасига юклатилган асосий вазифа — саккиз томли «Ўзбекистон ССР тарихи»ни тайёрлаш учун замин бўлади.

* * *

Хуллас, икки қардош республика олимлари илм-фаннинг барча жабҳаларида бир-бирига устоз, бири-бирига шогирд тушиб, йирик муаммоларни ҳал этиш, улардан халқ хўжалигида самарали ва унумли фойдаланиш, айни чоғда етук ва малакали мутахассислар, илмий кадрлар тайёрлаш юзасидан катта ишларни амалга оширмоқдалар.

Номоз САЪДУЛЛАЕВ,
Миршароф МУҲСИМОВ.

Қардошлар ҳаётидан фото лавҳалар

● ҚОЗОҒИСТОН

Ёзувчи ва таржимон Герольд Бельгер миллий маданиятлар равнақининг жонкуяри. У қозоқ ва немис адабиётининг 150 дан ортиқ асарини рус тилига таржима қилди.

СУРАТДА: Г. Бельгер Қозоғистон халқ ёзувчиси А. Нурпеисов билан янги китобни муҳокама қилмоқда.

● ТУРКМАНИСТОН

Сиз кўриб турган қум барханлари туркман халқининг битмас-туганмас хазинаси. Бу ерлардан қазиб олинаётган ер ости бойликлари, хусусан нефть запаслари мамлакатимиз барча эл ва элатлари учун хизмат қилмоқда.

● ҚИРҒИЗИСТОН

«Қирғизистонга хуш келибсиз!». Бадиий ҳаваскорлик тўгарагининг қатнашчилари турли миллат вакиллари бўлган мухлисларига шундай дейишмоқда.

ТАСС фотохроникаси.

● *ҲАРБИЙ-ВАТАНПАРВАРЛИК КЛУБЛАРИДА*

ҲАР ЙИГИТНИНГ ИШИ СОЗ БЎЛСА

— Жангчи дўстларим қатори аэродромлардан бирини қўриқлаш зиммамга тушган эди. Бир куни доғистонлик Жамол Жалолов билан соқчиликда тургандик. Тун қоронғи. Фақат учиб қўнаётган самолётларнинг кучли ёғдусидан атроф бироз ёришади. Шу пайт олисдан шубҳали шарпа кўрингандай бўлди. Вақт ғанимат. Ўша томонга югурдик. Душман қоча бошлади. Кейин қаршилик кўрсатди. Бўш келмадик. Самбо, эркин кураш усуллари қўл келди. Душманни қўлга олдик. Аниқланишича, кутилмаган «меҳмон» афғон унсурларига ёлланган чет эл муҳожири экан. Биласизми, турна қатор самолётлардан бирига чоғроқ портлатгич илашганда нима бўларди... Хуллас, ҳушёрлигимиз муносиб тақдирланди. Дўстим билан ўн саккиз кун отпускада дам олиб қайтдик...

Бундай воқеаларни Чирчиқ шаҳрида ўтказилган интернационал жангчилар республика биринчи йиғини қатнашчиларининг ҳар биридан эшитиш мумкин эди. Афғонистонда ўз йигитлик бурчини муносиб ўтаган, ҳушёрлиги учун рағбатлантирилган Усмон Куртасмонов ҳозир Ворошилов районидаги Верхне-Вольинский посёлкасида ҳарбий-ватанпарварлик клубига раҳбарлик қилмоқда. Жангда ўрганган ҳамда кўрган-билганларини ёшлар билан баҳамлашмоқда.

Интернационал жангчилар ҳафта мобайнида ёшларнинг ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбия топишлари, Ватаннинг муносиб йигитлари сифатида маънавий ва жисмоний жиҳатдан шай бўлишлари билан боғлиқ муаммолар хусусида фикрлашишди, тажрибаларни ўртоқлашишди. Запасдаги интернационал жангчилар билан суҳбат ва машғулотларда Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлиги, Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи, республика Ҳарбий комиссариати, Ўзбекистон ДОСААФ Марказий Комитети, Узсовпроф, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети ҳамда республика физкультура ва спорт давлат комитетининг мутасадди вакиллари иштирок этишди.

— Сурхондарёдаги «Шўравий» клуби аъзолари машғулотларнинг мунтазамлигини таъминлаш ва қизиқарли бўлишига эришиш учун ўзига хос техника керак бўлади, деган масалани ўртага қўйишмоқда. Умуман бундай таклифга қўшилиш керак, — дейди Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармаси бошлиғининг комсомол ишлари бўйича ёрдамчиси В. Репринцев. — Ватанпарвар ёшларни тарбиялаш қуруқ гап билан амалга ошмаслиги ҳаммага аён. Уларга мустаҳкам база керак. Парашют ажратишимизни илтимос қилишяпти. Албатта бу борада кўрсатма бериш қийин. Лозим даражада ҳарбий техника берилган тақдирда ҳам уни сақлаш, ремонт қилиш, ёқилғи билан таъминлаш каби муаммолар кўндаланг бўлади. Спорт базаси масаласида эса жойларда рухсат этилган ҳарбий қисмлар машқ майдонидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ, деб ўйлаймиз.

— Республикамиз шаҳарларида сузишни ўрганиш учун шарт-шароитлар етарли эмаслиги сир эмас, — дейди республика физкультура ва спорт давлат комитети раисининг ўринбосари А. Антонец. — Бунинг устига кўпгина спорт ташкилотлари, шунингдек, йирик спорт иншоотлари хўжалик ҳисобида ишлашга, меҳнаткашларга пуллик хизмат кўрсатишга ўтмоқдалар. Бу ерда Тошкентдаги Митрофанов номли сув спорти саройининг сузиш йўлкалари маълум соатлар учун жуда юқори нархланганлиги ҳақида эътирозлар билдирилди. Сузишни ўрганмоқчи бўлган боладан пул талаб қилиш ҳам ноқулай. Биз ҳам қараб турмаймиз, ёрдамлашамиз. 1995 йилгача даврда республикада физкультура ва спортни ривожлантириш территориал — тармоқ комплекс программаси кучга киради. Унда кўплаб спорт иншоотлари қуриш кўзда тутилган. Ҳозирча эса клуб аъзоларининг кўпроқ спорт мактабларига қатнашишларини тавсия этамиз. Бу ерларда ҳақ олинмайди.

Ҳарбий-ватанпарварлик клублари асосан жамоатчилик асосида фаолият кўрсатмоқда. Лекин клубларнинг аксарияти ёрдамга муҳтож. Жойларда «ишбилармон» клуб раҳбарлари мустақил ҳаракат қилишга уринмоқдалар. Афсуски, уларнинг аксариятида ёшлар билан ишлаш борасида малака етишмайди. Шунинг учун йиғин қатнашчилари вақти-вақти билан клуб раҳбарлари ва инструкторларини малака ошириш курсларида ўқитишни таклиф қилдилар.

Навоийдаги клублардан бирининг иш тажрибасини ўргандилар. Бу ерда клублар ишини тубдан яхшилаш шаҳар комсомол комитети ҳузуридаги ёшлар ташаббуси фонди билан боғлиқ ҳолда ҳал этилади. Мазкур фондга эса турли кооперативлар жалб этилган бўлиб, даромаднинг бир қисми ҳарбий-ватанпарварлик клубларини молиявий таъминлашга сарфланмоқда. Шунингдек, Тошкентдаги клубларнинг «Прометей» кооперативи ҳам ибрат кўрсатмоқда. Бундай бирлашиш болаларни фақат тарбиялаш, машқини ошириш билан чекланмай, балки уларнинг меҳнат қилишларига ҳам йўл очмоқда. Кооператив раиси А. Бояркин таъбири билан айтганда, клуб аъзоларининг ёшига муносиб иш топиб, меҳнат ҳақининг маълум қисмини армия хизматидан кейин олиш, қолганини ота-онасига олиб бориш, фақат 10 сўмини клуб кассасига ўтказиш катта наф бераётган экан. Кўпчилик бу қандай меҳнат экан, деб қизиқди. Шунда болалар арғамчилар тайёрлаб беришгани маълум бўлди. Бу билан болаларда меҳнатга кўникма ҳосил бўлиши маъқулланди.

Ҳозирча ҳарбий-ватанпарварлик клублари шароит йўқлиги важидан кўчаларда, ертўлаларда, мослаштирилган майдончаларда, ҳовлиларда фаолият кўрсатмоқда. Интернационал жангчилар эса болалар жисмонан бақувват бўлишининг ўзи кифоя эмас, дейишмоқда. Биз, уларда, аввало, Ватанга меҳр уйғотишимиз лозим. Клуб аъзолари турли миллат вакиллари эканлигини унутмайлик. Ваҳолонки, улар машғулотларга шундай қизиқадиларки, гўё бир оила фарзандларидек бирлашиб, ҳамкорлик қиладилар. Асосий мақсад — болаларда катталарга ҳурмат, кичикларга шафқат уйғотиш. Йиғинда тўпланганлар клуб раҳбарларининг вазифаси ёшларни мардлик ва ҳалолликка ўргатиш, бўш вақтни беҳуда ўтказмасликка даъват этиш, бемаъни одатларни «касб» этишига йўл қўймаслик, деган фикрни ўртага ташладилар. Клубдагилар мотоцикл, машина ҳайдашни, парашютдан сакрашни, мерганлик билан шуғулланишни жуда хоҳлайдилар.

Давра охирида ҳарбий-ватанпарварлик клублари ишини мувофиқлаштириш, уларга ёрдам кўрсатиш юзасидан ўзига хос қарорга келинди. Бундан буён клублар иши билан боғлиқ ҳар қандай масала ва муаммо ташаббускорлик группаси бошлиғига мурожаат этиш билан ҳал этиладиган бўлди. Бундай группа эса Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетида иш бошлади.

Ҳ. НОСИРОВ.

Интернационал жангчиларнинг ўзига хос анжумани қатнашчилари турли давраларда қизғин мунозаралар олиб бордилар.

СУРАТДА: интернационал жангчилар учрашувида.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ фотоси. ЎзТАГ.

● *Текинхўрга шафқат йўқ!*

БОЙ БЎЛАЙ ДЕБ...

Тошкент шаҳри бозорларида нарх-навонинг баландлиги ҳақида сўз борганда кўпчиликнинг кўз ўнгида чайқовчи кимсалар гавдаланади. Меҳнаткаш одамларнинг ҳалол пуллари ҳисобига текин даромад тўплаётган шахсларга нисбатан узлуксиз равишда кураш олиб борилмоқда. Улар қилмишларига яраша жазоланяпти. Афсуски, бой бўлай деб ўзининг иззат-ҳурматидан айрилган нафс бандалари бундан жиддий хулоса чиқариб олаётганлари йўқ.

Равшан Турдиохунов ўттиз ёшга қадам қўйди. Айни тоғни урса талқон қила оладиган пайти. Киров район ошхоналар трестига қарашли 11-ошхонада ошпаз бўлиб ишлаб турганди. Эл-юртга ҳалол хизмат қилиш ўрнига балойи нафс тузоғига илинди. Мўмай пул топишни ўйлаб қолди. Олой бозорига бориб, ҳар килограмми уч сўм турадиган дрожани олти сўмдан пуллай бошлади. Оз эмас, 60 килограмм дрожаси бор эди. Сотиб юборса, 180 сўм фойда кўрарди. Лекин у кутганича бўлмади. Қўлга тушди.

Андижон область Ленин районидаги савдо тармоқларидан бирида сотувчи бўлиб ишлаган Козимжон Солиев (1962 йилда туғилган) қандайдир иш билан Харьков шаҳрига борадиган бўлиб қолди. Йўл-йўлакай у Тошкент шаҳридаги Олой бозорига кириб, 58 килограмм туршак олди. Харьков шаҳри бозорларида бундай маҳсулотнинг ҳар бир килограмми саккиз сўм (бу ерда тўрт сўм) эканлигини у яхши биларди. Чайқовчи мақсадига эриша олмади. Тошкентдалигидаёқ ови бароридан келмади.

Тошкент шаҳридаги олий ўқув юртларидан бирининг студенти Мамасолиқ Раҳимов ҳам К. Солиев йўлини тутди. У Новосибирск шаҳрига кўп миқдорда ҳўл мева олиб обриб сотиб, мўмай пул топмоқчи эди. 140 килограмм маҳсулот билан ушланиб, ер чизиб қолди. Шунингдек, Тошкент шаҳар, Халқлар дўстлиги проспекти, 3-уйда истиқомат қилувчи Шокиржон Ҳошимжонов (1951 йилда туғилган) олис шаҳарлардан бирига элтиб сотиш мақсадида Октябрь бозоридан 50 килограмм помидор харид қилганида ушланди.

Чимкент областининг Сариоғоч районидан Тошкент шаҳрига келган Э. Аббосов (1958 йилда туғилган)нинг иши янада ажабланарли. У йўл-йўлакай ўн шиша арoқ ола келди. Ҳар шишасини 16 сўмдан сотаётганида чуви чиқди. Чайқовчилик билан даромад топиш мақсадида Олмаота шаҳридан Тошкентга келган М. Аҳмедовани айтмайсизми? Давлат нархида 10 сўм турадиган болалар кўйлакчасини 25 сўмдан, кичкинтойларнинг комплект уст-бошини 20 сўмдан (давлат нархи 6 сўм) сота бошлади. Орадан кўп ўтмай М. Аҳмедова ушланди. Қўлидаги сумкаси тинтув қилинганида, ундан 16 дона болалар кийим-кечаги чиқди. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин. Юқорида номлари келтирилган кишиларнинг ҳаммаси судланди ва қилмишига яраша жазо олди. Қилмиш-қидирмиш, деб ана шуни айтсалар керак.

Биз, милиция ходимлари бундан буён ҳам чайқовчиликнинг ҳар қандай кўринишларига қарши кураш олиб бораверамиз. Бу ишда ҳамиша бўлганидек, кенг жамоатчилик оммаси яқиндан ёрдам беришига астойдил ишонамиз.

Л. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар ички ишлар бошқармаси БХСС бошқармасининг катта оператив ходими, милиция майори.

АХБОРОТ

БУХОРО ХАБАРЛАРИ

ҚЎЗИҚОРИН МАВСУМИ

● Вобкент районидаги Охунбобоев номли колхоз аъзолари қўзиқориндан тансиқ таомлар тайёрлаш учун эндиликда баҳорги ёмғирларни кутишлари шарт эмас.

Яқинда колхозда 52 квадрат метр майдонда қўзиқорин етиштириш цехи қурилди. Ўзаро келишувга кўра Москва областининг «Заречье» совхозидан цехга қўзиқорин уруғи юборилди.

Агроном З. Жамилов бошлиқ колхозчилар шу кунларда бир текис униб чиққан қўзиқоринни меҳр билан парвариш қилмоқдалар. Ҳадемай, дастлабки ҳосил йиғиб олинади. Колхоз цехдан уч тонна қўзиқорин ҳосили олишни мўлжаллаган.

БАДИИЙ КУЛОЛЧИЛИК КЎРГАЗМАСИ

● Қадимий шаҳарнинг XVII аср обидаси бўлган Болоҳовуз масжиди биносида тарих меъморчилик қўриқхонасининг бадиий кулолчилик кўргазмаси очилди.

Кўргазмага 200 га яқин бадиий кулолчилик буюмлари қўйилган. Унда кулолчилик санъатининг эрамиздан илгари олтинчи асрдан тортиб, ҳозиргача ривожи акс эттирилган.

Томошабинларда Пойкент, Варахшох, Валдонве, Шаҳривайрон каби қадимий харобаларда археологлар топган хумчалар, кўзалар, лаганлар, сиёҳдонлар ва бошқа уй-рўзғор буюмлари катта қизиқиш туғдирмоқда.

Шунингдек, кўргазмадан бадиий кулолчиликнинг Бухоро, Ғиждувон, Хива, Риштон мактаблари намуналари, вобкентлик машҳур санъаткор Ҳ. Раҳимова, ғиждувонлик уста кулол И. Нарзуллаевнинг ҳозирги ворислари тайёрлаган буюмлар ўрин олган.

Доимий кўргазмани ташкил қилишда музей қўриқхона амалий санъат бўлимининг мудири Қ. Жумаев, Ф. Водопшин, Н. Носирова, Р. Сафарова, Р. Остонова, А. Ғуломов каби таъмирчилар ва ходимлар кўп куч-ғайрат сарфладилар.

Бу музей қўриқхона ходимлари кейинги бир йилда қадимий обидаларда ташкил қилган олтинчи доимий кўргазмадир. Яқин кунлар ичида санъат музейи ҳузурида Бухоро тилла буюмлари экспозициясини очишга ҳозирлик кўрилмоқда.

«ЯМАХИ» ЎҚУВЧИЛАР ХИЗМАТИДА

● Шаҳардаги С. Айний номли мактаб «Ахборот ва ҳисоблаш техникаси» кабинети энг замонавий ускуналар билан жиҳозлантирилган.

Бу ерда ўрнатилган «Ямахи» электрон-ҳисоблаш комплекси юқори синф ўқувчиларида катта қизиқиш туғдирмоқда. Японияда ишлаб чиқарилган бу комплекс составига ўнта ҳисоблаш машинаси киради. Уларнинг биттаси марказий машина ролини ўтаб, ўқитувчи у орқали бошқа машиналарга программа киритади.

Халқ маорифи бўлими белгилаган жадвалга кўра шаҳардаги 10 та мактаб юқори синф ўқувчилари «Ямахи»да ишлаш кўникмаларини ҳосил қилмоқдалар. Ўқувчилар билан амалий машғулотларни Плеханов номли Москва Халқ хўжалиги институти битирувчиси В. Мельников олиб бормоқда.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

БУХОРО ОЗИҚ-ОВҚАТ ВА ЕНГИЛ САНОАТ ТЕХНОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: олий математика, умумий ва ноорганик химия, чизма геометрия ва чизмачилик, нон пишириш, макарон ва қандолатчилик ишлаб чиқариши технологиялари, меҳнатни ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, механика;

доцентлар: марксча-ленинча фалсафа, олий математика (3), умумий ва ноорганик химия, машинасозлик технологияси, нон пишириш ва қандолатчилик ишлаб чиқариш технологиялари, озиқ-овқат ишлаб чиқариши жараёнлари, аппаратлари ва уни автоматлаштириш;

катта ўқитувчилар: рус ва чет тиллар (2), олий математика (3), амалий математика (3), енгил саноат технологияси ва жиҳозлари (2), чизма геометрия ва чизмачилик (3), нон пишириш, макарон ва қандолатчилик ишлаб чиқариши технологиялари, машинасозлик технологияси (3), механика, саноат ва граждан қурилиши, меҳнатни ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, умумий электроника, умумий овқатланиш технологияси ва уни ташкил этиш (3), инженерлик педагогикаси ва таълимнинг техник воситалари;

ўқитувчилар: рус ва хорижий тиллар, жисмоний тарбия;

ассистентлар: амалий математика, чизма геометрия ва чизмачилик (2), инженерлик педагогикаси ва таълимнинг техник воситалари (4), умумий ва ноорганик химия.

Конкурс муддати — 12 мартгача.

АДРЕС: 705017, Бухоро шаҳри, Ленин комсомоли проспекти 15-уй.

ДИҚҚАТ!

УЛГУРЖИ-САНОАТ ЯРМАРКАСИ!

КОРХОНАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР, КОЛХОЗЛАР, СОВХОЗЛАР, КООПЕРАТИВЛАР ВА ХУСУСИЙ ШАХСЛАР

Ўзбекистон ССР Госснабининг

РЕСПУБЛИКА КОММЕРЦИЯ-АХБОРОТ МАРКАЗИ ЁРДАМИДА

фойдаланилмаган жиҳозлар, материалларни, комплектланадиган буюмлар, тайёр маҳсулот ва иккиламчи хом ашёни, ишлаб чиқариш чиқитларини сотиб олишлари ёки сотишлари, шериклари билан бевосита алоқалар ўрнатишлари мумкин.

15—17 МАРТ КУНЛАРИ

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг 2-павильонида (Энгельс кўчаси, 107-уй) **ишчан, тадбиркор кишиларни кутамиз.**

Справкалар учун телефонлар: 41-11-20, 41-32-71, 41-16-60.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕҲНАТ ВА СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ ДАВЛАТ КОМИТЕТИ

РСФСРнинг колхоз ва совхозларига доимий яшаб қолиш учун бориш юзасидан

ОИЛАЛАРНИ

ТАШКИЛИЙ РАВИШДА КЎЧИРАДИ

КЎЧИБ БОРИШНИ ИСТАГАН ГРАЖДАНЛАР ҚУЙИДАГИ МУДДАТЛАРДА РАСМИЙЛАШТИРИЛАДИЛАР:

— ВОЛГОГРАД ОБЛАСТИГА — 1989 йил 16 мартгача;
— КИРОВ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 23 мартгача;
— ЧИТА ОБЛАСТИГА — 1989 йил 31 мартгача;
— ПРИМОРЬЕ ЎЛКАСИГА — 1989 йил 14 апрелгача;
ПСКОВ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 20 апрелгача;
ИВАНОВО ОБЛАСТИГА — 1989 йил 8 майгача;
— КОСТРОМА ОБЛАСТИГА — 1989 йил 15 майгача;
— ЯРОСЛАВЛЬ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 20 майгача.
РЯЗАНЬ ОБЛАСТИГА — 1989 йил 25 майгача.

Кўчиб бориш учун қарамоғида камида ишга лаёқатли икки аъзоси бўлган оилаларгина расмийлаштирилади.

Кўчиб бориш учун расмийлаштирилган оилаларга 2 тоннагача уй жиҳозларини бепул ташиб олиш ва йўлда бепул юриш ҳуқуқи берилади, уларга бир йўла ёрдам пули тўланади, етиб борилгач кўчиб борган оилалар уй-жой ёки квартира, ҳовли қурилишлари бўлган томорқа участкаси билан таъминланадилар.

Янги кўчиб борганлар икки йил мобайнида квартира ҳақи ва саккиз йил мобайнида қишлоқ хўжалиги солиқларини тўлашдан озод қилинадилар.

Барча справкалар ва расмийлаштиришга оид саволлар билан қуйидаги адресларга мурожаат қилинсин:

— ШАҲАРЛАРДА — аҳолини ишга жойлаштириш область, шаҳар марказлари ва аҳолини ишга жойлаштириш бўйича бюроларга;

— НУКУС ШАҲРИДА — Қорақалпоғистон АССР республика марказига;

— РАЙОНЛАРДА — Қорақалпоғистон АССР республика маркази вакилларига ва аҳолини ишга жойлаштириш бўйича маҳаллий органларга;

— ТОШКЕНТ ШАҲРИДА — Космонавтлар проспекти, 6-уй ва Привокзал кўчаси, 30-уй, шунингдек аҳолини ишга жойлаштириш бўйича район пунктларига.

ЎЗБЕКИСТОН ССР РАССОМЛАР СОЮЗИНИНГ БАДИИЙ ФОНДИ

Фарғона бадиий-ишлаб чиқариш устахоналари директори

ВАКАНТ ВАЗИФАСИГА

Конкурс эълон қилади

Даъвогарларга қўйиладиган талаблар: ёши 50 дан ошмаган, олий маълумотга (иқтисодий ёки маданият соҳасида) ва камида 3 йиллик раҳбарлик ишларидаги иш тажрбасига эга бўлиши лозим.

Ҳужжатлар — 12 мартгача қабул қилинади.

Турар-жой билан таъминлашга кафолат берилмайди.

Адрес: 700003, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон проспекти, 81-уй.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 16/II да **Пиковая дама**, 17/II да **Уйқудаги гўзал.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 17/II да **Нажот истаб.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 16/II да **Нурхон**, 17/II да **Кампир нетармиш** (19.00, премьера).

ХАТО ҚИЛДИНГИЗМИ — ТАН ОЛИНГ

Мен улкан Нью-Йоркнинг географик марказига жуда яқин жойда яшайман, лекин уйимдан бир чақиримча нарида табиийлигини йўқотмаган ўрмон бор. Баҳорда шумурт дарахтларининг оппоқ кўпикка ўхшаш гуллари кўзларни қамаштиради, олмахонлар шохма-шох липиллаб юради, ёввойи ўтлар одамни кўмай дейди. Қўл теккизилмаган бу ўрмон Колумб Американи кашф этганида қандай бўлса, шундайлигича қолган чоғи. Уни ўрмон боғ дейишади. Мен бульдог кучукчам Рекс билан боққа тез-тез сайрга чиқиб тураман. Рекс одамга элакишадиган, юввош маҳлуқ бўлгани ва боғда сайрчилар камдан-кам учрагани учун мен унга тасма ҳам, бурундуқ ҳам илмайман.

Чарақлаган кунларнинг бирида боғда отлиқ полициячини учратиб қолдик. У ўз ҳукумини жуда-жуда ўтказгиси келаётгани шундоққина кўриниб турарди.

«Кучукни тасма ва бурундуқсиз боққа қўйиб юборишга ким рухсат берди сизга? — зуғум билан сўради у. — Ёинки бу қонунни бузиш эканлигини билмайсизми?».

«Ҳа, биламан, бу тақиқланган, — қисқа жавоб қилдим мен, — аммо кучукчам бу ерда бирон зиён етказиши мумкинлигини ўйламабман».

«Буни қаранг-а, ўйламабтилар! Сизнинг ўйлаш-ўйламаслигингиз билан қонуннинг неча пуллик иши бор. Кучукчангиз олмахонни ғажиб қўйиши ёки бирон болани тишлаб олиши мумкин. Биринчи гал кечираман, аммо боғда яна шундай учратиб қолсам, судда жавоб беришингизга тўғри келади».

Мен эътироз билдирмадим.

Анча вақтгача полициячи гапига риоя қилиб юрдим. Аммо бурундуқ Рексга ҳам, менга ҳам ёқмасди. Биз таваккалчилик қилдик. Хийла вақтгача омад ёр бўлди-ю, бироқ охири қўлга тушиб қолдик: рўпарамиздан яна ўша отлиқ полициячи чиқиб қолди. Олдинда пилдираб кетаётган Рекс тўппа-тўғри полициячига қараб бораверди.

Жиноят устида қўлга тушдим. Шу боис полициячи оғиз очмасидан гапни бошлаб юбордим: «Сэр, мени жиноят устида ушладингиз. Мен айбдорман. Ҳеч қандай важ-корсонни баҳона қилолмайман. Ўтган ҳафтада менга боққа кучукчамни яна тасмасиз ва бурундуқсиз олиб келсам, жарима тўлаттиришингизни айтган эдингиз».

«Майли, бўлар иш бўлди, — анча мулойим жавоб қилди полициячи. — Бунақанги мўъжаз кучукни эркин қўйвориб ўйнатиш жуда гаштли бўлишини тушунаман. Бунинг устига атрофда ҳеч ким йўқ».

«Албатта, бу жуда гаштли, — тасдиқладим мен, — лекин бу — қонунни бузишда».

«Ҳечқиси йўқ, бунақанги кучукча бировга зарар етказмайди», — эътироз билдирди полициячи.

«Қуққисдан олмахонни ғажиб қўйса нима бўлади?» — деб қуйдим мен.

«Бўлди, энди. Менимча, сиз бу нарсага жудаям жиддий қаравордингиз, — деди у. — Менга қулоқ солинг. Бундан кейин тепаликнинг орқасида сайр қилинглар, менинг кўзим тушмайди. Ўртадаги гапни эсдан чиқаринг».

Бошқа ҳамма одамларга ўхшаб полициячи ҳам ўзининг баобрў эканлигини ҳис этишни хоҳларди. Мен ўзимни койий бошлаганимдан кейин унинг ҳиссиёти қаноатланди ва менга тантилик қилди.

Агар мен ўзимни оқлаш йўлини қидирганимда нима бўлишини тасаввур қилинг-а. Бирон марта полициячи билан гап талашиш «бахтига» муяссар бўлган бўлсангиз, бунинг қандай натижа билан тугашини тасаввур қилиш қийин эмас.

Ади-бади айтишиш ўрнига у мутлақо ҳақ, мен эса ноҳақ эканлигимни тан олдим. Тан олгандаям дарҳол, рўй-рост ва сидқидилдан тан олдим. Ва иш валломатчасига ҳал бўлди: у менинг ёнимни олди, мен эса — унинг.

Мабодо пўстагимизни қоқмоқчи бўлганларини сезиб қолсак, айбловчидан илдамроқ ҳаракат қилиб, буни ўзимиз бажарганимиз яхшимасмикин? Бировдан танбеҳ эшитгандан кўра, ўз-ўзини койишни ҳазм этиш осонмасмми?

Айбловчингиз наздингизда сиз тўғрида айтиши мумкин бўлган гапларнинг ҳаммасини ундан олдин ўзингиз тўкиб солинг. Бунда унинг попуги пасайиб, шаштидан қайтади. Ўзимни гаровга қўйиб айтаманки, у мулойим тортиб, отлиқ полициячи Рекс билан мени кечирганидек, айбингизни юмшатиш пайидан бўлади ва сизни бутунлай кечириб юборади.

Асарлари ҳар доим барчада катта қизиқиш уйғотган Эльберт Хаббард ўзига хос доноллардан бири эди. Унинг заҳарханда фикрлари кўпинча норозиликлар бўронини қўзғарди. Аммо Хаббард одамлар билан муомала қилишга усталиги билан кўпинча ўз душманларини дўстга айлантирарди.

Масалан, ўқувчисидан фалон-фалон мақолаларингизга мутлақо қўшилмайман, деган мазмунда, ҳатто ҳақорат сўзлари ёзилган мактуб олганида Эльберт Хаббард вазминлик билан қуйидагига ўхшаш жавоб қиларди:

«Хатингиз мағзини чақиб, илгари айтган фикрларимга ўзим ҳам тўла қўшила олмаслигимни ҳис этдим. Кеча ёзганларимнинг ҳаммаси эртасига ўзимга ҳам маъқул бўлавермайди. Бу масала хусусида сизнинг нуқтаи назарингизни билиш менга фойдали ва ёқимли бўлди. Келаси сафар, биз томонларга йўлингиз тушса, албатта ташриф буюринг. Ўшанда сиз билан бу муаммонинг ҳамма жиҳатларини батафсил муҳокама қиламиз. Ғойибона қўлингизни сиқаман ва самимиятимни изҳор этаман...»

Сиз билан шундай муомала қилаётган одамга нима дейиш мумкин? Хуллас, биз ҳақ бўлган чоғимизда юмшоқ ва баодоб муомала билан одамларни ўз нуқтаи назаримизга мойил этишга ҳаракат қилайлик. Хато қилган чоғимизда эса (бундай ҳол тез-тез бўлиб туради), уни дарҳол ва сидқидилдан тан олайлик. Ана шундай қилиш ажойиб натижалар беради ва хоҳ инонинг, хоҳ инонманг, у ўз нуқтаи назарингизни ҳимоя қилишга уринишдан кўра юз карра афзалдир.

— **Агар ноҳақ бўлсангиз уни дарҳол ва сидқидилдан тан олинг** — бу одамларни ўз нуқтаи назарингизга мойил қилишнинг оқилона йўлидир.

(Давоми бор. Боши газетанинг ўтган сонларида).

Редактор **Ў. УСМОНОВ.**

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-15-20, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.
Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.